

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

Ətraf mühiti qoru: bir gün deyil, hər gün

15

№ 097 (7265)

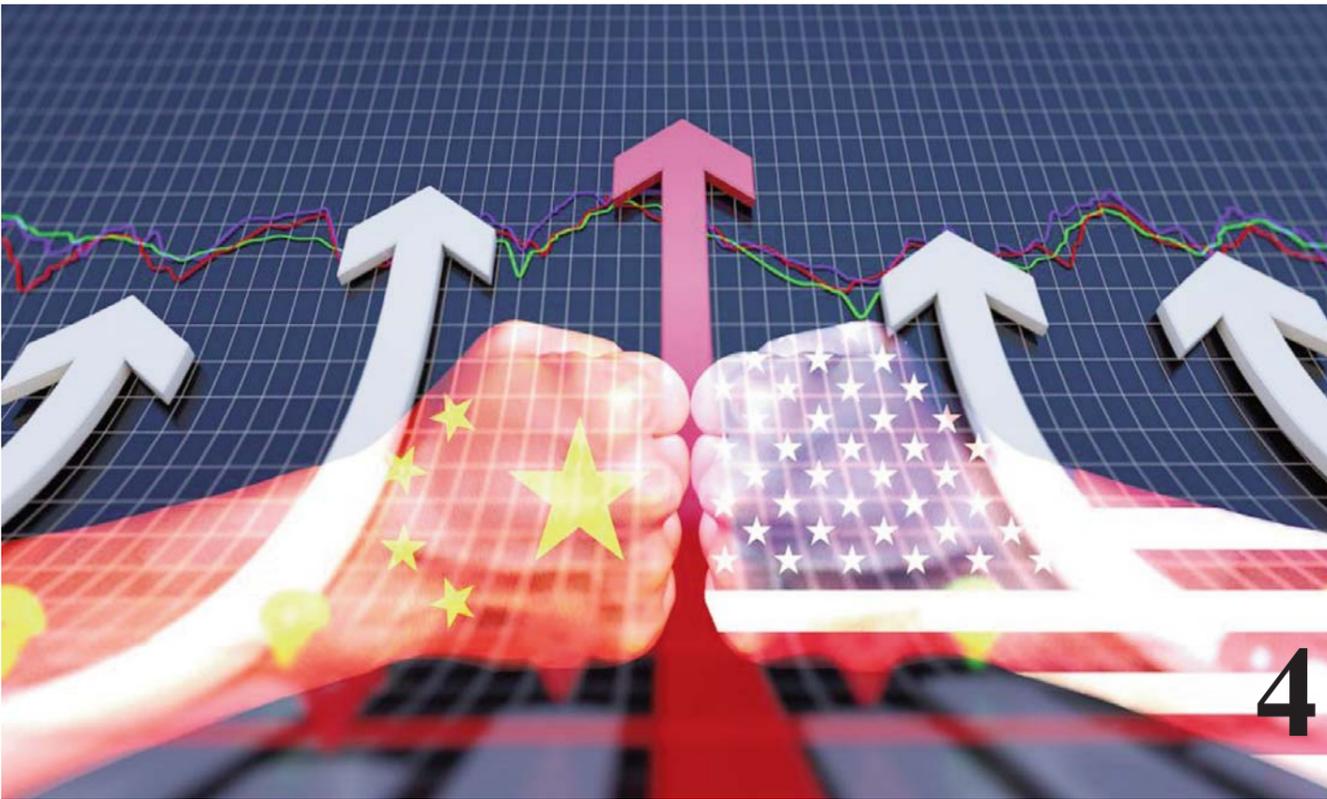
5 iyun 2025-ci il.
Qiyməti 60 qəpik

Türk dövlətləri arasında səmərəli platforma

2

Global ticarət müharibəsi gerçəkləşir

4

Gəncləri boşanmağa vadar edən əsas səbəblər hansılardır?

7

Azərbaycan kinosu: dünən necə baxırdıq, bu gün necə baxırıq...

12

Yol polisi sürücünü hansı hallarda saxlaya bilər?

16

Xaricdəki antimilli ünsürlər barədə məhkəmə qərarı icra olunacaq

14

Arıqlamaq istəyən "tv-lərə" baxsın!

4

Türk dövlətləri arasında səmərəli platforma

Azərbaycan Respublikası TDT-nin nüfuzunun artırılması və bu çərçivədə ciddi nailiyyətlərin əldə olunması istiqamətində mütəmadi olaraq yeni-yeni təklif və təşəbbüslərlə çıxış edir və bununla da təşkilatın funksionallığının gücləndirilməsi işinə öz müstəsna töhfəsini verir. Azərbaycan Respublikası əsası 3 oktyabr 2009-cu ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasında qoyulmuş Türk Dövlətlər Təşkilatı (TDT) ilə əlaqələrinə hər zaman xüsusi diqqətlə yanaşır və bu istiqaməti öz xarici siyasətinin əsas prioritetlərindən biri kimi müəyyənləşdirib. Azərbaycan TDT-yə sözügedən təşkilata üzv və müşahidəçi ölkələrlə əməkdaşlığını genişləndirmək və dərinləşdirmək üçün vacib bir platforma kimi yanaşır. Azərbaycan Respublikasının TDT-yə üzv və müşahidəçi dövlətlərin əksəriyyəti ilə strateji mütəfiqlik və ya strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinə malik olması təşkilat çərçivəsində həmin ölkələrlə siyasi, milli təhlükəsizlik, mülki müdafiə, iqtisadi-ticarət, enerji, nəqliyyat-logistika, kənd təsərrüfatı, mədəniyyət, urbanizasiya, din, humanitar, səhiyyə, təhsil, gənclər və idman, turizm, informasiya texnologiyaları, kosmik tədqiqatlar, media, hüquq, ədliyyə və məhkəmə daxil olmaqla, bir çox sahələrdə çoxtərəfli əməkdaşlığa zəmin yaradır.

"Təşkilata üzv və müşahidəçi ölkələrin ortaq maraqları göz önündədir. Biz nəinki dost, strateji tərəfdaş, mütəfiqlik və başlıca amil odur ki, qardaş ölkələrlik və təşkilatın təməlinə məhz bu prinsip dayanır. Hesab edirəm ki, gələcək illərdə təşkilatımız daha böyük zirvələrə qalxa bilər. Bunun üçün bütün imkanlar var. Ölkələrimizdə müsbət inkişaf dinamikası müşahidə olunur. Təşkilata üzv ölkələrdə daxili sabitlik təmin edilir". Bu sözləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) daxili işlər nazirlərinin ikinci görüşünün iştirakçılarından ibarət nümayəndə heyətini qəbul edərkən çıxışında bildirmişdi.

"BİZİM RƏSMİ ZİRVƏ GÖRÜŞLƏRİMİZ HƏR İL KEÇİRİLİR"

Məlumdur ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının daxili işlər nazirlərinin ikinci görüşü Azərbaycanda keçirildi. "Bu, çox sevindirici haldır. Əminəm ki, belə görüşlərin davamı olacaq.

Bildiyiniz kimi, Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi Zirvə görüşü iki gün bundan əvvəl Macarıstanda keçirilmişdir. Bildirməliyem ki, belə tədbirlərin, belə görüşlərin keçirilməsi Azərbaycan tərəfinin təşəbbüsü idi", - deyərək Prezident İlham Əliyev diqqətə çatdırıb. Tarixdə ilk dəfə olaraq, Türk Dövlətləri Təşkilatının Zirvə toplantısı Macarıstanda keçirildi və dünyada təhlükələrin və çağırışların artması fonunda dost ölkələr bir araya gələrək beynəlxalq münasibətləri müzakirə etmiş oldular. "Birinci qeyri-rəsmi Zirvə görüşü ötən il Azərbaycanda, Qarabağda, Şuşa şəhərində keçirilmişdir. Dövlət və hökumət başçıları qərara gəldilər ki, belə qeyri-rəsmi görüşlər müntəzəm olaraq keçirilsin", - deyən Prezident diqqətə çatdırıb ki, bizim rəsmi Zirvə görüşlərimiz hər il keçirilir: "Amma hesab etdik ki, ildə bir dəfə bu tərkibdə görüşlər kifayət deyil. Bildirməliyem ki, bu il Azərbaycanda rəsmi Zirvə görüşü keçiriləcək. Bu görüşə ciddi hazırlıq gedir və əminəm ki, Zirvə görüşü zamanı önəmli qərarlar qəbul ediləcək".

"TƏŞKİLATIN FORMALAŞMASINDA, İNKİŞAFINDA TARİXİ NAXÇIVAN ZİRVƏSİ XÜSUSİ YER TUTUR"

Türk Dövlətləri Təşkilatının fəaliyyətinin əsas məqsədi Türk dövlətləri arasında hərtərəfli əməkdaşlığa yardım etmək olan regio-

nal təşkilatdır. TDT-nin əsas fəaliyyət məqsədləri və vəzifələri Naxçıvan Sazişi ilə müəyyən edilmişdir. Naxçıvan sazişinin imzalanmasından keçən müddət ərzində reallaşan layihələr, imzalanmış sazişlər və s. türk dövlətləri arasında münasibətləri daha da yaxınlaşdırmış oldu. "

Tarixdə müxtəlif məqamlar olub. Biz müəyyən dövr ərzində bizdən asılı olmayan səbəblərə görə bir-birimizdən ayrı düşmüşük. Ancaq təşkilata üzv olan ölkələrin iradəsi, xalqların iradəsi bizi yenə də bir araya gətirdi. Əlbəttə ki, təşkilatın formalaşmasında, inkişafında tarixi Naxçıvan Zirvəsi xüsusi yer tutur. Biz çox şadiq ki, bu tarixi qərar məhz Azərbaycanın qədim şəhəri olan Naxçıvanda qəbul edilmişdir.

O ki qaldı, daxili işlər orqanlarının birgə fəaliyyətinə, təbii ki, buna böyük ehtiyac var. Çünki qeyd etdiyim kimi, ölkələrimizdə daxili sabitlik olsa da təhdidlər var, çağırışlar var, xaricdən müdaxilə cəhdləri var və olacaq. Yeni, heç kim bundan sığortalı deyil. Ona görə daxili işlər orqanlarının əsas vəzifəsi olan ictimai asayişin qorunması, əlbəttə ki, hər bir ölkəmiz üçün önəmli daxili sabitlik amilidir. Təşkilata üzv ölkələrin daxili işlər orqanlarının bir araya gəlməsi, müntəzəm olaraq görüşlərin keçirilməsi, fikir mübadiləsi, təcrübə mübadiləsi, informasiya mübadiləsi aparılması böyük önəm daşıyır", - deyərək Prezident bildirib. Keçən dövr ərzində görülən işlər, qarşılıqlı səfərlər türk dövlətləri arasında inteqrasiyanı dərinləşdirmək üçün səmərəli platformaya çevrilib. Türkdillilərlər arasında qurulan əməkdaşlıq daha da güclənir və yeni mərhələsinə start verilib. Türkdillilərlərin vahid platformada birləşməsi bu ölkələr arasında siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə əməkdaşlığın yüksələn xətlə inkişafında önəmli rol oynayır.

"ÖLKƏLƏRİMİZİN ƏRAZISİNDƏN KEÇƏN NƏQLİYYAT DƏHLİZLƏRİ AVROPANI ASIYA İLƏ BİRLƏŞDİRİR"

Türk dünyası geniş bir coğrafiyanı əhatə edir və böyük iqtisadi potensiala, enerji resurslarına, nəqliyyat yollarına və müasir hərbi imkanlara malikdir. Türk dünyası təkce

coğrafi sərhədləri daha genişdir. Dövlət başçımızın bildirdiyi kimi, "Bizim böyük coğrafiyamız var. Təşkilata üzv bəzi ölkələrdə zəngin təbii sərvətlər vardır. Bizim nəqliyyat layihələrimiz ölkələrimizi birləşdirir və hətta daha böyük coğrafiyanı əhatə edir. Ölkələrimizin ərazisindən keçən nəqliyyat dəhlizləri Avropanı Asiya ilə birləşdirir. Bir sözlə, iqtisadi sahədə çox böyük potensialımız var. Əgər buna bizim müsbət demoqrafik dinamikanı əlavə etsək, mənzərə daha ürəkəçən olacaq".

Azərbaycanın coğrafi mövqeyi onun nəqliyyat qovşağı kimi rolunu gücləndirir. Ölkəmiz Şərqlə Qərb, Şimala Cənub arasında körpü rolunu oynayaraq mühüm tranzit ölkəsinə çevrilib. Bu baxımdan Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu (Orta Dəhliz) Türk dövlətlərini birləşdirən əsas nəqliyyat layihələrindən biridir. Bu dəhliz Çinlə Avropa arasında ən qısa və təhlükəsiz yoldur və Azərbaycan bu layihədə fəal iştirak edir. Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) çərçivəsində nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq yeni vüsət alıb. Təşkilatın sammitlərində bu mövzu xüsusi olaraq müzakirə olunur və üzv ölkələr arasında yol, dəmir yolu, hava və dəniz nəqliyyatı ilə bağlı konkret layihələr irəli sürülür. 2022-ci ildə keçirilən TDT sammitində "Nəqliyyat Bağlantılarının Genişləndirilməsi üzrə Yol Xəritəsi"nin qəbul edilməsi bu sahədə əməkdaşlığın dərinləşməsinə zəmin yaratdı.

TÜRK DÜNYASININ AVROPAYA AÇILAN QAPISI

Həmçinin, Türkmənistan və Qazaxıstanla limanlararası əlaqələrin inkişafı, Xəzər dənizi üzərindən konteyner daşımalarının artırılması regional ticarətə müsbət təsir göstərir. Bu istiqamətdə Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı önəmli rol oynayır və Türk dünyasının Avropaya açılan qapısı kimi fəaliyyət göstərir. Türk dövlətlərinin regionda və dünyada global ticarətin və iqtisadiyyatın inkişafında əvəzsiz rolunu nəzərə alınmaqla, müvafiq nəqliyyat infrastrukturunun və səmərəli transregional dəhlizlərin yaradılması yolu ilə türk dövlətləri arasında bağlılıq daha da inkişaf etdirilib. "Qonşu ölkələrlə yeni əməkdaşlıq formatları yaratmış, müştərək müəssisələr qurmuşuq. Orta Dəhlizin bir hissəsi olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun daşıma qabiliyyəti keçən il Azərbaycanın vəsaiti hesabı-

na 5 milyon tona çatdırılmışdır", - çıxışlarının birində deyən Prezident bildirib ki, Orta Dəhlizin rəqəmsallaşdırılmasına böyük önəm veririk: "Hazırda Xəzər dənizi limanları arasında nəqliyyat əməliyyatlarının və ticarətin səmərələşdirilməsini nəzərdə tutan vahid rəqəmsal platformanın yaradılması layihəsi üzərində işlər davam etdirilir. Xəzər dənizində 50-dən çox ticarət gəmisi olan Azərbaycan türk dövlətləri üçün önəmli tranzit xidmətləri göstərir. Hazırda Bakı gəmiqayırma zavodunda 10 yeni gəmi inşa edilir. Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının yükəşirə qabiliyyəti 15 milyon tondan 25 milyon tona çatacaq". "

Türk dövlətləri arasında nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq həm iqtisadi inkişafı, həm də siyasi birliyi möhkəmləndirir. Azərbaycan bu prosesdə aktiv iştirak edərək həm milli maraqlarını qoruyur, həm də Türk dünyasının inteqrasiyasına töhfə verir.

Böyük iqtisadi potensiala, enerji resurslarına, nəqliyyat yollarına və müasir hərbi imkanlara malik türk dünyası təkce müstəqil türk dövlətlərindən ibarət deyil, onun coğrafi sərhədləri daha genişdir. Tərəflər Türk dövlətləri arasındakı böyük potensialdan və imkanlardan istifadə edərək, bütün sahələrdə həmrəyliyi, əməkdaşlığı və koordinasiyanı daha da gücləndirmək əzmindədirlər. Üzv dövlətlərin birliyinə və həmrəyliyinə pozmağa yönəlmiş hər hansı hərəkət və təhdidlərin qarşısının alınmasının vacibliyi diqqətə çatdırılır və təşkilatın üzvləri regionda və onun hüddullarından kənarda sülh və təhlükəsizliyə təhdid və çağırışlar yaradan terrorizm və transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığın bütün formaları, terrorizmin maliyyələşdirilməsi və kibercinayətkarlıqla mübarizədə birgə səyləri davam etdirməyə sadıqlıqlarını bir daha təsdiqləmiş olublar. "Bizim ölkələrimizdə əhali artır. Azərbaycana gəldikdə, Azərbaycan 1991-ci ildə dövlət müstəqilliyini bərpa edəndə bizim əhalimiz təqribən 7 milyon idi, indi 10 milyonluq ötür. Bütün üzv ölkələrdə buna oxşar dinamika müşahidə olunur. Əhəlimiz gənclir, dinamikdir, öz tarixi köklərinə bağlıdır. Ona görə biz təşkilat çərçivəsində iqtisadiyyat, nəqliyyat, enerji məsələləri ilə yanaşı, mütəqil ortaq köklərimiz, ortaq tariximiz haqqında geniş danışıqlıyıq".

Azərbaycan Türk dünyasının birliyi, həmrəyliyi, təhlükəsizliyi və rifahına böyük və davamlı töhfə verərək, TDT-nin vahid ruhunun gücləndirilməsində qətiyyətli liderlik nümayiş etdirib.

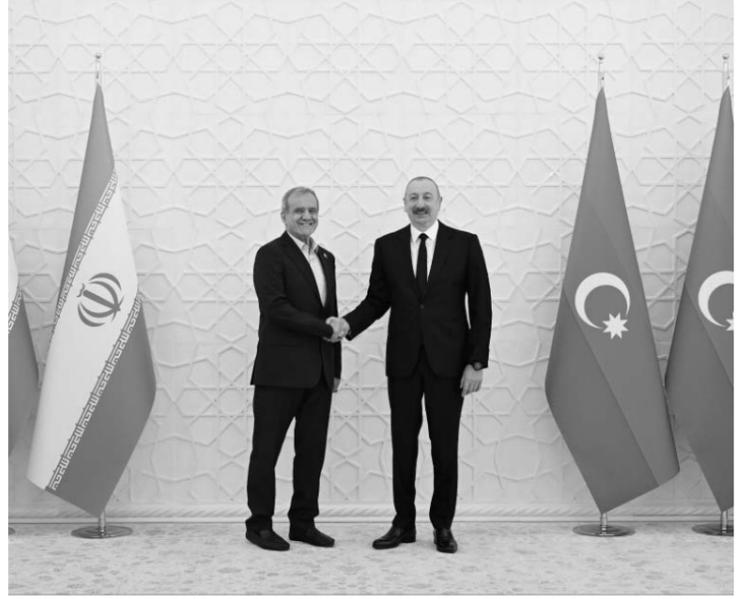
Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Azərbaycan və İran Prezidentləri arasında telefon danışığı olub

İyunun 4-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ilə İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian arasında telefon danışığı olub. İran Prezidenti dövlətimizin başçısını, qardaş və dost Azərbaycan xalqını qarşıdan gələn müqəddəs Qurban bayramı münasibətilə təbrik edib, xalqımıza rifah və tərəqqi arzulayıb. Prezident İlham Əliyev də öz növbəsində İran Prezidentini, qardaş və dost İran xalqını qarşıdan gələn müqəddəs Qurban bayramı münasibətilə təbrik edib, firavanlıq və tərəqqi arzularını çatdırıb.

Məsud Pezeşkian ölkəmizə rəsmi səfərini, səfər çərçivəsində dövlətimizin başçısı ilə keçirdiyi görüşləri və aparılan səmərəli müzakirələri məmnunluqla xatırlayıb. Azərbaycan Prezidenti də səfər zamanı aparılan müzakirələri yüksək qiymətləndirib. Telefon danışığı əsnasında hazırda iki ölkənin aidiyyəti dövlət qurumlarının Məsud Pezeşkianın ölkəmizə rəsmi səfəri zamanı qarşıya qoyulan tapşırıqların həyata keçirilməsi üçün səylərini davam etdirdikləri vurğulanıb. Səfərin nəticəsi olaraq Bakı-Təbriz aviareysi-

nin bərpası və Bakı-Tehran istiqamətində təyyarə reyslərinin sayının artırılması qeyd edilib, bunun xalqlarımız arasında təmasların artmasına müsbət təsir göstərəcəyinə əminlik ifadə olunub. Azərbaycan-İran əlaqələrinin inkişafında hazırda dönüş nöqtəsinin olduğu vurğulanıb və birgə səylərlə ölkələrimiz arasında münasibətlərin müxtəlif sahələrdə dinamik surətdə inkişaf edəcəyinə ümidvarlıq bildirilib. Telefon söhbəti zamanı dövlət başçıları qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlərə də dair fikir mübadiləsi aparıblar.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qırx dörd gün davam edən hərbi əməliyyatlar nəticəsində işğal altında olan torpaqlarımız azad olundu, Ermənistanın 30 il ərzində qurduğu silahlı qüvvələri darmadağın edilərək, işğala son qoyuldu. Ərazi bütövlüyümüzün bərpa edilməsi, münasibətin beynəlxalq hüquq normaları əsasında həll edilməsi üçün Prezident İlham Əliyevin tutduğu qətiyyətli mövqe, ordu quruculuğuna, hərbi-sənaye kompleksinin inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğı 44 günlük Vətən müharibəsində sözünü demiş oldu. 10 noyabr 2020-ci il tarixdə 44 gün davam edən hərbi əməliyyatların yekunu və Ermənistanın məğlubiyyətinin açıq etirafının təsdiqi olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının Baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidenti tərəfindən üçtərəfli Bəyanat imzalandı. Bu Bəyanat Ermənistanın kapitulyasiya aktı idi və ölkəmizin maraqlarını ifadə edirdi. Həmin sənəddə bir sıra müddəalarla yanaşı, Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonlarının Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə təhvil verilmə tarixləri yer almışdır. Dekabrın 1-i 2020-ci il tarixində strateji əhəmiyyətə malik Laçın rayonu Azərbaycana qaytarıldı. "Biz Laçını həm döyüş meydanında, həm siyasi yollarla qaytarırdıq", - deyərək Prezident çıxışlarının birində bildirmişdir. 2022-ci il avqustun 26-da isə Laçın şəhəri, Zabux və Sus kəndləri Azərbaycanın nəzarətinə keçdi. Bu gün işğaldan azad olunan ərazilər yeni bir dövrünə qədəm qoyub. Hər yerdə abadlıq-quruculuq işləri aparılır, toy-büsat qurulur. Laçınında tarixində davamlı əlamətdar günlər yaşanılır. MDB Humanitar Əməkdaşlıq Şurasının 2024-cü ilin 8 oktyabr tarixli qərarına əsasən, Azərbaycanın Şərqi Zəngəzur bölgəsi Laçın şəhəri 2025-ci ildə "MDB-nin mədəniyyət paytaxtı" elan olunub. Bu qərar mühüm sosial-mədəni əhəmiyyət daşıyır və Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində mədəni və iqtisadi dirçəliş prosesinə beynəlxalq ictimaiyyətin dəstəyinin və həmrəyliyinin parlaq göstəricisidir.

Laçın "MDB-nin mədəniyyət paytaxtı"dır

Regionda mədəni dirçəlişin və beynəlxalq əməkdaşlığın simvolu

ticarət obyektləri, 30 rabitə və bir çox sənaye obyektləri məhv edilib. 54 dünya əhəmiyyətli tarixi abidə və 200 yerli əhəmiyyətə malik abidəyə xeyli ziyan dəyib. Tarixdən bəllidir ki, ötən əsrin 20-ci illərində indiki Laçın, Qubadlı və Kəlbəcər rayonlarının ərazisini əhatə edən ərazidə Kürdüstan qəzası yaradıldı. İnzibati mərkəz müvəqqəti olaraq Şuşa şəhərində yerləşsə də, ehtimal ki il - 1923-cü ildə Laçın və Abdallar kəndləri arasında kiçik bir şəhər salındı və qəza mərkəzi ora köçürüldü. Relyef və ora yaxın kəndin adı nəzərə alınmaqla şəhərə Laçın adı verildi. 1930-cu ildə Azərbaycan SSR-də qəza inzibati ərazi vahidləri ləğv edilərək onların ərazisində rayonlar yaradıldı. Kürdüstan qəzası ərazisində 3 rayon - Laçın, Qubadlı və Kəlbəcər rayonları yaradıldı. Azərbaycanın qərb torpaqlarına sahib çıxaraq bu torpaqlar üzərində özlərinə dövlət quran ermənilər artıq Azərbaycana qarşı yeni, daha böyük ərazi iddiaları ilə çıxış etməyə başladılar. Onlar Qarabağı Ermənistanla birləşdirilməsi məsələsini ortaya ataraq bir maneə kimi Laçın rayonunu aradan götürməyin yollarını düşündülər. Sovetlər dövründə ermənilər dəfələrlə Laçın rayonunun bir inzibati mərkəz kimi ləğvinə çalışsalar da, təşəbbüsləri baş tutmamışdı.

"LAÇININ İŞĞALI ÖLKƏMİZ ÜÇÜN BÖYÜK FACİƏ İDİ, LAÇINLILAR ÜÇÜN BÖYÜK FACİƏ İDİ"

18 may 1992-ci ildə Ermənistan Silahlı Qüvvələri Laçını işğal etdi və işğal ilə əlaqədar rayona 7,1 milyard ABŞ dolları dəyərində ziyan dəymişdir. Ölkəmizin ən böyük rayonlarından biri olan Laçın zəngin təbiəti, tarixi abidələri, yeraltı sərvətləri ilə zəngin olan bir diyardır. Azərbaycanın cənub-qərbində, dağlıq ərazidə yerləşən Laçın şimaldan Kəlbəcər, şərqdən Xo-

calı, Şuşa və Xocavənd, cənubdan Qubadlı rayonları, qərbdən isə Ermənistanla həmsərhəddir. Rayon respublikamızın təbii sərvətlərlə zəngin guşələrindədir. Ərazisində dünyada nadir ağac növlərindən hesab olunan qırmızı demirağac meşələri, çox sayda mineral su bulaqları, kobalt, uran, civə, qızıl, dəmir, müxtəlif rəngli mərmər yataqları, cürbəcür dərman bitkiləri vardır. Laçın rayonunun 22 min hektarı meşə sahəsidir.

Təbii ki, işğaldan azad olunan ərazilərimiz kimi Laçın da tamamilə dağıdılıb. Prezident İlham Əliyev Laçının işğalı ölkəmiz üçün böyük faciə idi, laçınlılar üçün böyük faciə idi, - deyərək, bunun AXC-Müsavat xəyanətkar cütlüyünün növbəti çirkin xəyanəti olduğunu qeyd etmişdi: "AXC-Müsavat cütlüyü hakimiyyətə can

atırdı, istənilən yollarla hakimiyyəti zəbt etməyə çalışırdı və torpaqların Ermənistanla verilməsi, satılması faktiki olaraq onların bu çirkin niyyətə çatmaları üçün bir fürsət idi. Onlar bunu belə qiymətləndirirdilər - hesab edirdilər ki, əgər Azərbaycan xalqı böyük bir sarsıntı keçirsə, onlar üçün əlavə şanslar yaranacaq. Əfsuslar olsun ki, belə də oldu. Şuşanın, ondan sonra Laçının işğal altına düşməsi Azərbaycanda çox ciddi siyasi böhrana səbəb olmuşdur".

44 günlük Vətən müharibəsində qısa bir zamanda uğurlu əməliyyatlar nəticəsində Ermənistanın 30 ilə yaxın davam edən işğalçılıq siyasətinə son qoyuldu. Prezident İlham Əliyevin 2023-cü il 31 iyul tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş əraziləri üzrə şəhər günləri təsis edildi. Sözündən Sərəncama əsasən 26 avqust Laçın Şəhəri Günüdür. Bu gün işğaldan azad olunan ərazilərimizə, eləcə də Laçına Böyük Qayıdış başlayıb. Laçın yeni qaynar dövrünü yaşayır. Azad Laçında abadlıq-quruculuq işləri sürətlə davam etdirilir. Yeni yollar salınır, infrastruktur qurulur, kəndlər, qəsəbələr bərpa edilir. Planlı və sistemli şəkildə görülən bütün işlər bilavasitə dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin nəzarəti altındadır. Prezident İlham Əliyev azad Laçına səfərləri

zamanı təməlqoyma və açılış mərasimlərində iştirak edir, aparılan işlərlə yerində tanış olur, tapşırıq və tövsiyələrini verir. Laçının həyatında növbəti tarixi hadisə mayın 28-də Laçın Beynəlxalq Hava Limanının açılış mərasimi oldu. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan açılış mərasimində iştirak ediblər. Qeyd edək ki, mürəkkəb dağlıq relyefdə yerləşən Laçın Beynəlxalq Hava Limanı işğaldan azad olunmuş ərazilərdə inşa edilən üçüncü beynəlxalq hava limanıdır.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma işləri həyata keçirilir. Bu layihələrin arasında hava limanlarının inşası xüsusilə mühüm strateji əhəmiyyət daşıyır. İndiyədək bu ərazilərimizdə müasir standartlara cavab verən Füzuli və Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanları inşa olunub. Laçın Beynəlxalq Hava Limanının istifadəyə verilməsi ilə Azərbaycanın beynəlxalq hava limanlarının sayı doqquza çatıb. Hava limanında istənilən tip hava gəmisinin qəbuluna imkan verən, uzunluğu 3 min, eni isə 60 metr olan uçuş-enmə zolağı inşa edilib. Beş min kvadratmetrik terminal binası saatda ən azı 200 səmişinə xidmət göstərmək imkanına malikdir.

Laçın rayonunun Qorçu kəndində dəniz səviyyəsindən 1700 metr hündürlükdə yerləşən hava limanının ümumi ərazisi 130 hektardan çoxdur. Bu hava limanı Azərbaycanın dəniz səviyyəsindən ən hündürdə yerləşən aeroportudur. Laçın şəhərindən 30 kilometr, Şuşadan 70 kilometr, Kəlbəcərdən isə 60 kilometr məsafədə yerləşən hava limanı Qarabağ və Şərqi Zəngəzur regionlarının nəqliyyat əlaqələrinin gücləndirilməsində mühüm rol oynayacaq. Laçında Kiçik Su Elektrik stansiyalarının açılışı, Laçın rayonunun sənaye zonasında mebel fabrikinin açılışı, "Hoçazfilm" yaradıcılıq studiyasının çəkiliş pavyonunun açılışı, Laçın rayon 2 nömrəli tam orta məktəbin əsaslı təmirdən sonra açılışı, "Həkəri Balıq Təsərrüfatı"nın açılışı, eləcə də bir sıra məkanların təməlqoyma mərasimləri Laçında aparılan abadlıq-quruculuq işlərinin təzahürüdür. Prezident İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, Laçın rayonuna təqribən 10 minə yaxın, bəlkə də çox keçmiş köçkünü yerləşdiriləcəkdir.

Görülən bu və ya digər işlər göstərir ki, ədalətli bərpa edən Azərbaycan bölgədə sülh və təhlükəsizliyə əsaslanan siyasətini uğurla davam etdirərək, genişmiqyaslı quruculuq-abadlıq işlərini də uğurla davam etdirir.

Zümrüd BAYRAMOVA

ABŞ prezidenti Donald Tramp iyunun 4-dən etibarən alüminium və poladın mart ayında tətbiq etdiyi rüsumları ikiqat artırmağa dair sərəncam verib. Bu, Avropa İttifaqına xüsusilə ağır zərbə vuracaq, burada artıq cavab tədbirləri haqqında danışırlar. Eyni tarixə qədər Ağ Ev administrasiyası ticarət rüsumlarının tətbiq olunduğu onlarla ölkədən Amerika məhsullarının idxalına kvota və dərəcələrlə bağlı təkliflərini təqdim etməyi tələb edir. Vəziyyəti həll etmək mümkün olmasa, ABŞ-in hərəkətləri ilə təhrik edilən tammiqyaslı global ticarət müharibəsi haqqında danışımağın vaxtı çatacaq.

Tramp, demək olar ki, sözü ilə hərəkətləri ilə fərqlənməyən siyasətçilərdən deyil. Və yenə də, bir baxımdan, o, son dərəcə ardıcılıdır. 1980-ci illərdən bəri, tertibatçı Tramp dünya siyasəti və iqtisadiyyatı haqqında danışımağa başlayanda, o, ABŞ-in digər ölkələrlə ticarət kəsirindən əziyyət çəkdiyi və bunun yalnız tariflər vasitəsilə düzəldilə biləcəyi fikrini müdafiə edirdi. O, ilk prezidentlik dövründə bu məsələdə irəliləyişə nail ola bilmədi. Lakin o, ikinci dəfə qisasını almağa çalışır.

Bu il aprelin 2-də o, 185 ölkə və ərazi üçün tarifləri qaldırdı və hadisəni tən-tənəli şəkildə "Amerikanın özünü yükləyicilərdən azad etdiyi gün" adlandırdı. Onların arasında yalnız Rusiya yox idi: Ağ Ev bildirib ki, bu, Kiyevlə Moskvanı barışdırmağa çalışan Amerika prezidentinin sülhməramlı söylərinə mane ola bilər. Sonra birjalar düşdükdə və ilk növbədə ABŞ-da qəzəb partlayışı başlayanda Tramp geri çəkildi. Avropalıların cavab tədbirlərinə hazır olduğunu xatırladan Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyenlə söhbətindən sonra Amerika prezidenti Aİ-dən gələn mallara 50%-lik rüsumların tətbiqini iyulun 8-dək təxirə salmağa razılışmış. Həmin günə qədər Ağ Evin güman etdiyi kimi, onlarla ölkə ilə kompleks danışıqlar başa çatmalıdır. Lakin Tramp gözlənilmədən vəziyyəti məcbur etmək qərarına gəlib.

Reuters Birləşmiş Ştatların Ticarət Nümayəndəliyi tərəfindən hazırlanmış bir layihə məktubu əldə edib. O, ABŞ-in ticarət tərəfdaşlarına iyunun 4-dək həm sənayə, həm də kənd təsərrüfatı məhsullarının idxalı üzrə gömrük tarifləri və kvotalarla bağlı ən yaxşı təkliflərini təqdim etməyi tapşırır. Bundan əlavə, sənəd Amerika idxalına tətbiq edilən istənilən qeyri-tarif məhdudiyetlərinin aradan qaldırılmasını təklif edir. Məktubda deyilir ki, ABŞ bir neçə gün ərzində cavabları qiymətləndirməyi və daha sonra öz şərtlərini təklif etməyi planlaşdırır.

Global ticarət müharibəsi gerçəkləşir

Bu məktubun göndərdiyi ölkələrin siyahısı məlum deyil. Bununla belə, bunlar, yəqin ki, ilk növbədə Avropa ölkələri və xüsusilə Aİ-dir. Çindən başqa, Tramp iqtisadi iddialarının əksəriyyətini mehaz onlara ünvanlayır. Burada, Avropada ABŞ prezidenti tarif müharibəsində yeganə, hətta onda da yalnız qohumunun qələbəsinə nail ola bilib. Mayın 8-də Tramp Böyük Britaniya ilə razılaşmanın şərtlərini razılaşdırma bildiyini açıqlayıb. Britaniya malları üçün 10% əsas tarif dərəcəsi qalır. Avtomobil istehsalçıları üçün bir istisna edildi. Britaniya avtomobil sənayesinin 10%-lik tarifə uyğun istehsalı ildə 100 min avtomobillə məhdudlaşır. Həddindən artıq olduqda, 25% tarif tətbiq ediləcək.

Öz növbəsində Böyük Britaniya öz bazarında Amerikanın bir çox malların ixracını üçün maneələri aradan qaldırır: tərəvəz və meyvələr, heyvan yemi, tütün, mal eti və s. Başqa ölkələrlə, xüsusən də Avropa İttifaqı ilə belə bir razılaşma yoxdur. Bu arada beynəlxalq təşkilatlar artıq heyəcan təbili çalır. İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (OECD) baş katibi Mathias Cormann çərşənbə axşamı, iyunun 3-də bildirib ki, global iqtisadi artım gözləniləndən daha çox yavaşlayır - 2024-cü ildəki 3,3%-dən bu il 2,9%-ə qədər. Mart ayında Trampın "qurtuluş günü"ndən əvvəl OECD 2025-ci ildə 3,1% artım rəqəmini göstərmişdi. Cormann buna səbəb kimi Tramp administrasiyasının hərəkətlərini və onun əsassız tarif siyasətini göstərib. Eyni zamanda o, xəbərdarlıq edib ki, reallıqda artım daha da kiçik ola bilər. "Ticarət maneələrində əlavə artımlar və ya uzunmüddətli siyasi qeyri-müəyyənlik artım perspektivlərini daha da pisləşdirəcək və güman ki, tariflər tətbiq edən ölkələrdə inflyasiyanın artmasına səbəb olacaq" deyə xəbərdarlıq edib.

Qeyd edək ki, Tramp öz tarif tədbirlərinin tətbiqini dayandırdıqdan sonra ABŞ prezidentinin orada dayanacağı ilə bağlı proqnozlar var idi. Sorğulara görə, amerikalıların əksəriyyəti Amerika prezidentinin tarix siyasətini dəstəkləmir. Belə ki, "Bloomberg" agentliyinin sifarişi ilə may ayında "The Harris Poll" sosioloji xidmətinin apardığı araşdırma görə, amerikalıların 56%-i Trampın tarif siyasətini mənfi qiymətləndirərək, bunun onların ailə büdcələrinə ən yaxşı təsir göstərmədiyini etiraf edib. 52% hesab edir ki, prezidentin ticarət kəsirinin uyğunlaşdırılması ilə bağlı vəd etdiyi faydalar ticarət müharibəsi səbəbindən iqtisadiyyatdakı problemlərin artırılmasının qatı tərəfdarları arasında Trampçılar da var. Bu, Respublikaçılar Partiyasının seçicilərinin ABŞ-in indiyədək tətbiq etdiyi ən qətiyyətli cavab tədbirləri ilə vurmağa hazırlaşdığı hissəsidir. Hələ aprel ayında ilk paket Avropa Komissiyasının təklifi ilə təsdiq edilmişdi və bu paket Amerika idxalına 21 milyard avro məbləğində 25% tariflərin tətbiqini nəzərdə tuturdu. Onların polad, dəmir, alüminium, et, tütün, soya, portağal suyu, Harley Davidson motosikletləri və Levi Strauss cins şalvarlarına tətbiq edilməsi təklif edilir. Yeni Trampın dəstəyinin xüsusilə güclü olduğu ştatlarda istehsal olunan mallar. Lakin, görünür, Amerika prezidenti bunu hiss etmir. Keçən həftə Tramp martın ortalarında tətbiq edilən polad və alüminiuma (Aİ-dən idxal da daxil olmaqla) 25%-lik gömrük rüsumlarının iyunun 4-dən 50%-ə qaldırılacağını açıqlamışdı.

Lakin bu tədbirin qüvvəyə minib-keçməyəcəyi bəlli deyil. ABŞ-in Beynəlxalq Ticarət üzrə Federal Məhkəməsinin qərarı var ki, o, prezidentin başqa ölkələrdən malların idxalına tariflər tətbiq etməklə səlahiyyətlərini aşdığını etiraf edib. Tramp administrasiyası dərhal buna etiraz etdi. Apellyasiya şikayətinə iyunun 9-da baxılacaq. Bununla belə, Trampın fundamental hesab etdiyi məsələlərlə bağlı məhkəmə qərarlarına məhəl qoymamaq tarixi olduğunu xatırlamaq yerinə düşər. Tariflərin artırılması da belə məsələlərdən biridir.

Arıqlamaq istəyən "tv-lərə" baxsın!

MƏTANƏT

Müasir dövrün dəblərindən biri də arıq olmaqdır. Ötən illərdə bu, kiçik üçün dərd deyildi? Camaat əlinə düşəni yeyirdi, ta fikirləşmirdi ki, birdən kilo alaram. Kök kök idi, arıq da arıq. Ən əsası isə o idi ki, nə arıqlığı, nə də köklüyü özü üçün dərd edən yox idi.

Elə ki, müasirləşdik, Avropaya inteqrasiya etdik, Avropadan dərhal götürdüklerimizdən və tərzini çıxardıqlarımızdan biri də arıqlamaq, formada qalmaq oldu. Hə, bax, problem elə bu vaxt başladı. Xüsusilə qadınlar böyük bir çətinliklə üz-üzə qaldılar. Yeyəsən, necə yeyəsən, yeməyəsən, necə yeməyəsən. Elə bil ki, qadınların acığına dövr də dəyişdi. Su da içdilərse, kilo almağa başladılar.

Çəkisi artıq insanlara isə artıq cəmiyyətdə qəribə baxışlar formalaşmağa başladı. Bu səbəbdən də qadınlar necə olursa-olsun, kilo verməyə, formaya düşməyə çalışdılar. Bunun üçün də müxtəlif yollar axtarmağa başladılar.

Məsələn, əksər qadınlar Ramazanda orucu mehaz arıqlamaq üçün tutmağa başladılar. Bu oruc da belə oldu ki, səhərdən axşama ac qaldılar, axşamsa elə yeyib-ıçıldılar ki, heç bir faydası olmadı. Əksinə, Ramazanın sonunda baxdırlar ki, əvvəlkindən də kilolu olublar. Belə olanda yenə yeni yollar axtarmağa başladılar. Necə etməli ki, bu kilolardan xilas olmalı...

Hə, bu arada artıq qadınların istekləri məlum olduğu üçün arıqlama preparatları da ölkəyə gətirildi, məhsulları da. Qadınlar həmin preparatlardan, çaylardan istifadə etməyə başladılar. Nəticəsi isə bu oldu ki, onlarla qadın həmin preparat və çaylardan istifadə etdiyi üçün ölümcül vəziyyətə düşdü. Belə olanda isə onlardan da imtinaya başladılar.

Arıqlamağın yolunu plates, fitnessdə görünənlər kimi zalların sayını artırmağa başladılar və sosial şəbəkələr başladılar arıqlamağın bu yolun reklamını aparmağa. Qadınlar da üz tutdular plates və fitness zallarına. Bu dəfə nə baş verdi? Elə ağrılarla, yanmalarla qarşılaşdılar ki, elə birinci gedişlə də bu arıqlama metodundan vaz keçdilər.

Yaranmış şəraitdən yararlanan bəzi adamlar isə nə etdilər? Adlarını dietoloq qoyub başladılar sosial şəbəkələrdə arıqlama reseptləri satmağa. İnsafən onlar arasında həqiqi dietoloqlar da var. Lakin belə dietoloqların kölgəsinə sığınanlar da təəssüf ki, az deyil. Beləliklə də yaxşı və pis dietoloqlardan alınan reseptlər bəzi qadınların istədikləri kiloya enmələri, bəzi qadınların isə elə olduğu kiloda qalması ilə nəticələndi.

Uzun sözün qısa, hazırda da qadınlar arıqlamaq üçün hansı üsulun daha səmərəli olmasını gündəlik olaraq axtarmaqdadır. Yəni onlar elə bir üsul seçmək istəyirlər ki, həm yesinlər, həm də arıqlasınlar. Gözəl-gözəl şirniyyatlardan dadmamış olmasınlar, idmanla məşğul olub özlərinə əziyyət verməsinlər, mənşeyi bilinməyən preparatlardan, məhsullardan istifadə edib həyatlarını itirməsinlər.

Bəli, bütün bunların xaricində yeni bir yol, yeni bir üsul nə ola bilər ki, qadınları müəyyən kiloda saxlaya. Onlar gözəl, cazibədar görünələr? Bu, nə ola bilər? Əslində bizə çox yaxın, lakin ağılımıza gətirmədiyimiz bir üsul var ki, hər bir qadın üçün çox elçatandır ki... Bu, bizim bəzi televiziya kanallarıdır.

Maraqlıdır, deyilmi? Hələ onlarla sual da doğura bilər ki, tv-lər hara, arıqlamaq hara? Lakin böyük əminliklə deyirəm ki, arıqlamağın ən yaxşı üsulu gündə ən az 5-10 dəqiqə həmin tv-lərə baxmaqdır. Orada elə söhbətlər gedir, elə hadisələrdən danışılır, elə şeylər görürük və bu an insanın eti o dərəcədə tökülür ki, arıqlamamaq mümkün deyil.

Belə isə, sizə uğurlar arzulayıram, əziz qadınlar. Bir bunu da təcrübədən keçirin. Düşünürəm ki, peşman olmazsınız...

Əvvəli Səh. 4

Tramp Si Tsinpinlə barışmaq istəyir

ABŞ prezidenti Donald Trampın bu həftə Çin sədri Xi Jinping ilə telefonla danışa biləcəyi xəbəri bir sıra ölkələrdə vətəndaşlara pullarını hara yatırmayın daha məqsədəuyğun olduğu barədə məsləhətlər verən analitikləri həvəsləndirib. Bir çox xarici investo- run Səməvi İmperatorluğun iqtisadiyyatına giriş qapısı kimi xidmət edən Honq-Konqda birjalardakı səhmlər bazar ertəsi düşsə də, əvvəlki günün itkilərini bərpa edərək çərşənbə axşamı yüksəlib. Sabah nə olacaq və Vaşinqton və Pekin necə qarşılıqlı əlaqədə olacaq? Yoxsa bir çox ölkədə fond indekslə- rini aşağı salacaq bir şey baş verəcəkmi?

ABŞ və Çin iki super gücdür və dünyada çox şey onların münasibətlərindən asılıdır. Bəzi politoloqlar belə bir fərziyyə irəli sürdül- lər ki, Vaşinqton və Pekin əlbir olub bir növ kondominium yarada bilər və bütün digər ölkələr onun göstərişlərini nəzərə almalı ola- caqlar. Digər analitiklər isə əksinə, Pekin və Vaşinqton arasında ziddiyyətlərin artacağını və daha sonra Tayvan mübahisəsi və ya Cənubi Çin dənizinə nəzarətlə bağlı hərbi toqquşmalarla nəticələncəyini proqnozlaş- dırırdılar. Xoşbəxtlikdən heç biri baş vermə- di. Münaqişə daha prozaik faza alıb. Söhbət kimin kimə daha çox pul verməsindən gedir.

Düzdür, Tramp həmişəki qaydada vətə-

Qlobal ticarət müharibəsi gerçəkləşir

qtonun bütün vədlərini rədd edib. Bazar ertəsi Çin bildirib ki, Birləşmiş Ştatlar daha əvvəl əldə edilmiş ticarət barışığını "sərt şəkildə pozub". Bu, Çinin tarif razılaşmasını tamamilə pozduğuna dair Trampın ittihamını pozub.

Çinin Ticarət Nazirliyi Trampın sosial media hücumlarını "əsassız" adlandırıb. O, Çinin tariflərdə 90 günlük gecikmə və ticarət üçün digər maneələrin müvəqqəti olaraq aradan qaldırılmasını ehtiva edən ticarət razılaşmasına tam əməl etmədiyinə dair ittiham irəli sürüb. Bu, hər iki ölkəyə danışıqlar üçün daha çox vaxt vermək və "hər şeyi istehlak edən ticarət müharibəsinin qarşısını almaq" məqsədi daşıyırdı. Sənəddə vurğulanır ki, Çin sazişə tam əməl etməyə davam edir. ABŞ isə "səhv təcrübələrə" əl atıb. Xüsusilə, onlar çip dizayn proqramlarının Çinə satışına məhdudiyətlər və Çin texnoloji nəhəngi Huawei tərəfindən istehsal olunan süni intellekt çiplərindən istifadə edən Amerika şirkətlərinə qadağa qoyulmasını nəzərdə tutur.

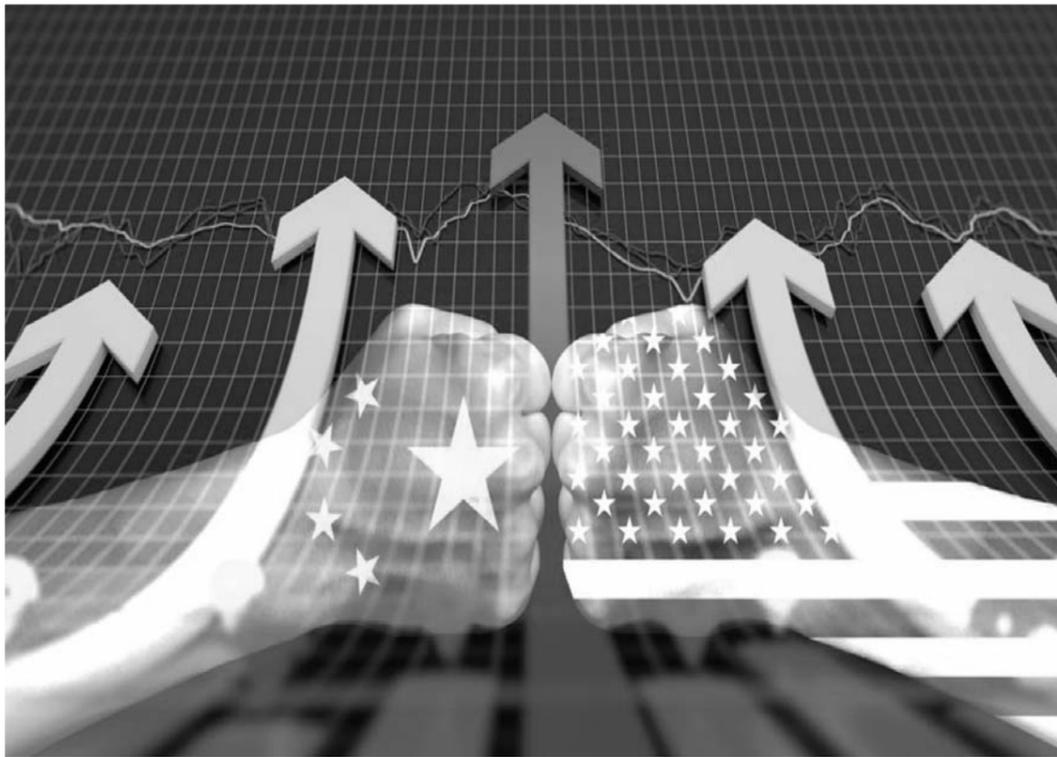
Çin departamenti həmçinin Tramp administrasiyasının çinli tələbələr üçün vizaları "ağressiv şəkildə ləğv etməyi" planlaşdırdığı və onların gələcək təhsil vizası üçün müraciətlərini diqqətlə yoxlamaq niyyətində olduğu barədə bəyanatını tənqid edib. Xülasə, Çin nazirliyi yazıb: Amerika tərəfi öz addımlarını düşünmək əvəzinə, ticarət-iqtisadi sahədə sürtünmə səviyyəsini artıraraq Çini günahlandırıb. Bu da öz növbəsində ikitərəfli ticarət-iqtisadi münasibətlərdə qeyri-

nində Si ilə danışıqlardan əvvəl onun tarif siyasətinin müdrikliyinə şübhə edən vətəndaşları qorxutmaq və eyni zamanda düşmənçilik edən Amerika nəşrlərini ələ salmaq qərarına gəlib. Ağ Evin sahibi onları özünə gətirmək üçün dəhşətli mənzərə çəkib. Təsəvvür edin ki, Amerika öz bazarını tariflə qorumaq imkanını itirəndə, digərləri hələ də bu silahı əlində saxlayır. Sonra nə olacaq? Prezident iddia etdi ki, Birləşmiş Ştatlar sadəcə mövcudluğunu dayandıracaq. Parlaq perspektiv, elə deyilmi?

Yeni Amerikanı sərvətdən məhrum etmək arzusunda olanlara heç bir müavinət verilməməlidir. Xüsusilə Amerikanı dünya hegemonu mövqeyindən devirməyi planlaşdıran potensial düşmən üçün.

Bəs praktikada Çin artıq Amerika bazarına buraxılmasa, nə baş verəcək? Amerikalıların öyrəşdiyi kompüterlərin, günəş panellərinin, evinizdə temperaturu tənzimləməyə imkan verən qadçetlərin və Çin istehsal sənayesinin istehsal etdiyi digər məişət texnikalarının qiymətləri sıçrayacaq. Bu, Ağ Ev rəhbərinin populyarlıq reytinginə zərbə vuracaq. Buna görə də o, Pekinlə razılığa gəlmək istəyir. Razılaşma, kompromis deyil. Güzəşt

yoxdur. Əksinə, sənayesi sənaye mallarının həddindən artıq istehsalından əziyyət çəkən və daim xarici bazarlara yeni çıxışlar axtaran Çin ABŞ-ın təklif etdiyi şərtləri qe-

bul etməlidir. Ziddiyyətlərin yekun həlli üçün hansı perspektivlər var? The New York Times gələcək danışıqlara kifayət qədər bədbin qiymət verir. Yazır ki, Çin Vaşin-

müəyyənliliyi və qeyri-sabitliyi artırıb. Dünyanın iki ən böyük iqtisadiyyatı arasında tariflərlə bağlı qarşıdurma onların 90 günlük müddətin sonuna qədər razılığa gələ biləcəkləri ilə bağlı şübhələr yaradır.

Bəs Çində Amerikanı ən çox narahat edən nədir? Belə çıxır ki, Çin nadir torpaq mineralları üzərində demək olar ki, monopoliyaya malikdir. Onlar avtomobillərin, yarımkəçiricilərin, təyyarələrin və digər həyati vacib malların istehsalı üçün vacibdir. Amerika şirkətlərinin bu mineralların kifayət qədər tədarükü olmadan istehsalı davam etdirə bilməyəcəyi təhlükəsi var. Xəzinədarlıq katibi Scott Bessent ilə razılaşmanı müzakirə edən ABŞ-ın Ticarət Nümayəndəsi Jamieson Greer, ABŞ mediasına Çinin müqaviləyə "təmin etməkdə ləng" olduğunu söylədi. Elə buna görə də bəzi çox vacib mineralların axını ABŞ rəsmilərinin gözlədiyi miqyasda olmayıb. Razılaşma mayın 12-də Cenevrədə bağlanıb. Ticarət barışığının şərtlərinə görə, ABŞ tariflərini 30%, Çin isə idxal rüsumlarını 10% azaldacaq.

V.VƏLİYEV

İyunun 4-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının, YAP Nizami rayon təşkilatının, Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin və "Türk Ağsaqqalları arasında Əlaqələrin İnkişafı" İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə "Konstitusiya və Suverenlik ili" çərçivəsində 15 İyun - Milli Qurtuluş Gününə həsr olunmuş "Qurtuluş məfkurəsi: konstitusiya quruluşundan suverenlik zirvəsinə" mövzusunda konfrans keçirilib.

Heydər Əliyev adına Neft Emalı Zavodunda keçirilən tədbirdə əvvəlcə Ümummilli Liderin büstünün önünə əkil və gül dəstələri qoyulub.

Tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

15 İyun - Milli Qurtuluş Gününə həsr olunmuş videoçarx nümayiş olunub.

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü Arif Rəhimzadə tədbir iştirakçılarını qarşıdan gələn 15 İyun - Milli Qurtuluş Günü münasibətilə təbrik edib.

Tədbirdə çıxış edən Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Coşqun Cəbrayilov isə bildirib ki, Milli Qurtuluş Günü Azərbaycan tarixində müstəsna yer tutur. Onun sözlərinə görə, Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışı ilə Azərbaycan məhv olmaqdan, parçalanmaqdan xilas oldu: "Ulu Öndərin tarixi qayıdışından sonra respublikada bütün sahələr üzrə dirçəliş

bətillə təbrik edib. Milli Qurtuluş Günü'nün tarixi əhəmiyyətindən bəhs edən A.Rəhimzadə bildirib ki, Azərbaycan 1991-ci ildə müstəqilliyini bərpa etsə də, onu itirmək təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı: "Ozamanki hakimiyyət isə respublikanı idarə etmək iqtidarında deyildi. Bu səbəbdən də respublikamızda dərin böhran hökm sürür, torpaqlarımızın isə Ermənistan tərəfindən işğal davam edirdi. Belə bir şəraitdə xalqımız, o cümlədən dəyərli ziyalılarımız bu ağır durumdan çıxış yolunu yalnız Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıtmasında gördüdü".

YAP Veteranlar Şurasının sədri qeyd edib ki, 1993-cü ilin 15 İyununda Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ilə Azərbaycanın tarixində yeni mərhələ başlandı. O, tarixi qayıdışdan sonra ölkəmizin bütün çətinliklərdən xilas olaraq inkişaf yoluna qədəm qoyduğunu, respublikamızda mühüm siyasi və iqtisadi islahatların həyata keçirildiyini, cəbhədə atəşlərin əldə olunduğunu, nizami ordu quruculuğu prosesinə başlanıldığını, cəmiyyətin inkişafı üçün fundamental əsasların yaradıldığını bildirib. A.Rəhimzadənin sözlərinə görə, bu gün milli qurtuluş məfkurəsinin tənənəsi müstəqil respublikamızın davamlı inkişafında özünü büruzə verir, regionda və dünyada Azərbaycanın nüfuzu daha da artır: "Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müstəqil Azərbaycan beynəlxalq müstəvidə güclü, qüdrətli dövlətə çevrilib. "Dəmir yumruq" əməliyyatı ilə qazanılan tarixi Zəfərin əsasında Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin liderlik keyfiyyətləri, Azərbaycanın siyasi, iqtisadi, mədəni, hərbi sahələrdə, eyni zamanda, xarici siyasətdə uğurları və xalq-iqtidar birliyi dayanır".

dövrü, Azərbaycanın dünya birliyinə fəal inteqrasiyası başladı, siyasi və iqtisadi islahatlar aparıldı. Müstəqil dövlətimizin yeni Konstitusiyası qəbul olundu. Bütövlükdə, bu gün ölkəmiz dünyanın nüfuzlu dövlətləri sırasındadır. Xüsusilə əlamətdar haldır ki, Müzəffər Ali Baş Komandanımız, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli ordumuz torpaqlarımızı Ermənistanın işğalından azad etdi, dövlətimizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi tam təmin olundu. Biz Milli Qurtuluş Günü'nü qələbə əhval-ruhiyyəsi ilə qeyd edirik. Qazanılan bütün nailiyyətlərin əsasında Qurtuluş məfkurəsi dayanır".

"Türk Ağsaqqalları arasında Əlaqələrin İnkişafı" İctimai Birliyinin sədri, YAP Veteranlar Şurasının üzvü Sudəyif İmamverdiyev çıxışında bildirib ki, 1993-cü il İyunun 15-i xalqımızın yaddaşına qurtuluş tarixi kimi yazılıb: "Bu tarixi yarıdan isə Ulu Öndər Heydər Əliyevdir. Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin hakimiyyətinin hər iki dövrü dövlətə, xalqa xidmət nümunəsidir. Əgər hakimiyyətinin birinci dövründə Azərbaycanı keçmiş İttifaqın ən qabaqcıl respublikasına çevirmişdisə, 1993-cü ildə xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdışı ilə xilaskarlıq missiyasını yerinə yetirərək ölkəmizi müstəqilliyini itirmək, dünyanın siyasi xəritəsindən silinmək təhlükəsindən xilas etdi, inkişaf yoluna çıxardı".

"Milli Qurtuluş Günü Azərbaycan böyük uğurlar qazandırdı və bu gün də qazandırmışdır. "Qurtuluş Azərbaycanına nə verdi?" sualının ümumiləşdirilmiş cavabı budur ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin daimiliyi, sarsılmazlığı təmin edildi", -deyə S.İmamverdiyev vurğulayıb.

YAP Nizami rayon təşkilatının sədri Rəmil Vəlibəyov da çıxışında 15 İyun - Milli

Qurtuluş Günü'nün tariximizdəki rolundan danışaraq müstəqil Azərbaycanın qurulması və inkişafında Ulu Öndər Heydər Əliyevin misilsiz xidmətlərindən söz açıb. Onun sözlərinə görə, Ulu Öndərimiz tarix baxımından çox qısa bir müddətdə milli dövlətçiliyin sarsılmaz əsaslarını yaradıb və Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədi, dönməz xarakter almasına nail olub: "Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dediyi kimi, Azərbaycanın müstəqilliyi əbədi olacaq və ölkəmizin qüdrəti daha da artacaq".

Sonra Yeni Azərbaycan Partiyasının sıralarına yeni qəbul edilmiş üzvlərə partiya vəsiqələri təqdim olunub, yubiley yaşında olan partiyanın Nizami rayon təşkilatının ərazi partiya təşkilat sədrləri və veteranları təltif edilib, YAP Nizami rayon təşkilatının könüllülük layihəsinin məzunlarına sertifikatlar verilib. Konfrans Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

“Azərbaycan enerji mənbələrinin şaxələndirilməsi vasitəsilə “yaşıl gələcəyə” istiqamət götürüb”

Azərbaycan karbohidrogen ehtiyatlarının hasilatını davam etdirməklə yanaşı, enerji mənbələrinin şaxələndirilməsinə çalışaraq bərpa olunan enerji mənbələrinə (BOEM) aktiv şəkildə investisiya yatırır. SİA xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi, COP29-un prezidenti Muxtar Babayev "The Times of Central Asia" nəşrinə müsahibəsində bildirib.

"Dekarbonizasiya biomüxtəlifliyin qorunması ilə yanaşı getməlidir. Azərbaycan neft və qaz hasilatını davam etdirsə də, biz həmçinin BOEM-ə aktiv şəkildə investisiya yatırırıq. Biz Qazaxıstan və Özbəkistanla "yaşıl elektrik enerjisi"nin Avropaya ixracı barədə saziş imzalamışıq və ölkə daxilində "yaşıl enerji zonaları" yaratmışıq", - M.Babayev bildirib

O qeyd edib ki, belə şaxələndirilmə Azərbaycanın ətraf mühitə emissiyaların azaldılmasına sadıqlıyını əks etdirir. Bakıda keçirilən COP29 iqlim konfransının uğurlu nəticələrindən bəhs edən Muxtar Babayev Azərbaycanın İyun ayında Bonnda keçiriləcək iqlimlə bağlı konfransda iştirak edəcəyini qeyd edib: "Tədbir Braziliyada keçiriləcək COP30-dan əvvəl irəliləyişi qiymətləndirməyə imkan verəcək. Bizim məqsədimiz iqlimin qorunması üzrə tədbirləri gücləndirmək, yeni hədəflər müəyyən etmək və onlara nail olmaq üçün innovativ alətlərdən istifadə etməkdir".

Prezidentin nümayəndəsi həmçinin ABŞ-nin Paris iqlim sazişindən çıxmasından təəssüfləndiyini ifadə edib. Onun sözlərinə görə, Birləşmiş Ştatlar böyük emissiya mənbəyi kimi sazişin həyata keçirilməsində əsas rol oynayırdı: "Lakin qlobal səylər davam etməlidir. Karbon bazarları və İtki və Zərər Fondu ilə bağlı son irəliləyiş [COP29-da əldə edilmiş - red.] Paris sazişinin dayanıqlılığını nümayiş etdirir".

Cəmiyyətimizdə nikah müqəddəs və əhəmiyyətli bir birlik kimi qiymətləndirilsə də, son illərdə boşanmaların sayında müşahidə olunan artım nikah institutunun dəyişən dinamikasına işarə edir. Bu dəyişiklikdən xüsusilə təsirlənən sosial qruplardan biri də gənclərdir. Ənənəvi dəyərlərin müasir həyat tərzilə toqquşması gənclərin evliliyə və boşanma məsələsinə baxışlarında ciddi transformasiyalara səbəb olur. Bəs gəncləri boşanmağa vadar edən əsas səbəblər hansılardır?

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

1. Ailə quruluşundakı dəyişikliklər: Müasir dövrdə gənclər ənənəvi ailə modellərindən fərqli mühitlərdə - tək valideynli və ya boşanmış ailələrdə böyüyə bilirlər. Bu da onların boşanmanı həyatın təbii bir hissəsi kimi qəbul etməsinə zəmin yaradır.

2. Təhsil və əmək bazarına inteqrasiya: Təhsil səviyyəsinin artması və xüsusilə qadınların əmək bazarında daha fəal iştirakı iqtisadi müstəqilliyə yol açır. Bu müstəqillik gənclərə, xüsusilə qadınlara, sosial və ailəvi təzyiqlərdən azad şəkildə qərar vermək imkanı verir.

3. Məlumatlılıq və qloballaşma: İnternet, sosial media və digər rəqəmsal platformalar gənclərin müxtəlif mədəniyyətləri və həyat tərzlərini öyrənməsinə imkan yaradır. Bu isə onların ənənəvi ailə modellərinə qarşı alternativ yanaşmalara daha açıq olmasına səbəb olur.

4. Ziddiyyətli münasibətlərin müşahidəsi: Uşaqılıqda ailədaxili münasibətlərin və ya ətraf mühitdə uğursuz evliliklərin şahidi olan gənclər üçün xoşbəxt olmayan münasibətə dözməkdənsə boşanma daha məntiqli seçim kimi görünə bilər.

5. Nikahdan əvvəl maarifləndirmə: Evlilik öncəsi təlim və psixoloji məsləhət proqramları gənclərin qarşılaşa biləcəkləri çətinlikləri əvvəlcədən dərk etməsinə kömək edə bilər. Bu, onların münasibətlərini daha sağlam təməllər üzərində qurmasına şərait yaradır. Boşanma, hər bir fərd və cütlük üçün fərdi səbəblərlə izah oluna bilən mürəkkəb bir prosesdir. Bu səbəbdən də, boşanmanın yalnız neqativ nəticə kimi qiymətləndirilməsi doğru olmazdı. Lakin eyni zamanda, boşanmanın yeganə çıxış yolu olmadığı da unudulmamalıdır. Münasibətlərin ünsiyyət və qarşılıqlı anlaşma ilə həll olunması mümkündür.

2025-ci ilin ilk aylarında Azərbaycanda boşanma statistikasına dair rəsmi məlumatlar açıqlanıb. Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən yanvar-fevral aylarında 7 741 nikah və 3 414 boşanma halları qeydə alınıb.

Əhalinin hər 1 000 nəfərinə düşən nikahların sayı 4,0-dan 4,7-yə qədər artıb, boşanmaların sayı isə dəyişməyərək 2,1 səviyyəsində qalıb. Bu statistika göstərir ki, nikahların sayı artmaqda davam etsə də, boşanmaların nisbəti sabit qalır. Bu tendensiya cəmiyyətin ailə institutuna münasibətinə müəyyən dəyişikliklərin olduğunu göstərir. Əlavə olaraq, 2025-ci ilin yanvar ayında 4 717 nikah və 1 814 boşanma halları qeydə alınıb. Bu, 2024-cü ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə nikahların sayında artım, boşanmaların sayında isə cüzi artım olduğunu göstərir. Bu məlumatlar ailə münasibətlərindəki dəyişiklikləri və cəmiyyətin nikah və boşanma məsələlərinə yanaşmasını əks etdirir.

2025-ci ildə dünyada boşanma statistikasına nəzər saldıqda, müxtəlif ölkələrdə bu göstəricilərin fərqli olduğunu müşahidə edirik.

Ən yüksək boşanma göstəricilərinə malik ölkələr

2025-ci il üçün 1,000 nəfərə düşən boşanma halları üzrə ən yüksək göstəricilərə malik ölkələr aşağıdakılardır:

Gəncləri boşanmağa vadar edən əsas səbəblər hansılardır?

şanma halları üzrə ən yüksək göstəricilərə malik ölkələr aşağıdakılardır:

1. Maldiv Adaları - 5.52
2. Qazaxıstan - 4.6
3. Rusiya - 3.9
4. Belçika - 3.7
5. Belarus - 3.7
6. Moldova - 3.3
7. Çin - 3.2
8. Kuba - 2.9
9. Ukrayna - 2.88
10. Birləşmiş Ştatlar - 2.7

Ən aşağı boşanma göstəricilərinə malik ölkələr

1. Şri Lanka - 0.15
2. Qvatemala - 0.2
3. Vyetnam - 0.2
4. Sent Vinsent və Qrenadinlər - 0.4
5. Peru - 0.5
6. Cənubi Afrika - 0.6
7. Sent Lusiya - 0.7
8. Malta - 0.7
9. Qətər - 0.7
10. Panama - 0.7

ABŞ-da boşanma statistikasısı

ABŞ-da boşanma göstəriciləri son illərdə azalmağa davam edir. 2025-ci ildə bu göstərici 1,000 nəfərə 2.3 boşanma halı təşkil edir. Bu azalma tendensiyası, xüsusilə 28-32 yaş aralığında evlənən cütlüklər arasında müşahidə olunur. Bu yaş aralığında evlənənlər arasında boşanma ehtimalı daha aşağıdır, çünki bu yaşda insanlar daha yetkin və sabit qərarlar qəbul etməyə meyllidirlər.

"Boz boşanma" trendi

Son illərdə 65 yaş və üzəri şəxslər arasında boşanma hallarında artım müşahidə olunur. Bu fenomen "boz boşanma" (grey divorce) adlanır. Bu yaş qrupunda boşanma nisbəti 2022-ci ildə 15% təşkil edib ki, bu da 1990-cı illərlə müqayisədə üç dəfə artım deməkdir. Bu artımın səbəbləri arasında insanların daha uzun ömür sürməsi və uzunmüddətli, lakin xoşbəxt olmayan evliliklərdə qalmaq istəməməsi göstərilir. Boşanmanın qarşısını almaq üçün cütlüklərin münasibətlərində diqqət etməli olduqları bir sıra mühüm məqamlar var. Aşağıda boşanmamaq və münasibətləri daha möhkəm saxlamaq üçün praktik tövsiyələr təqdim olunub:

1. Ünsiyyət bacarığını inkişaf etdirin

* Açıq, dürüst və hörmətli şəkildə danışmaq münasibətin əsasıdır.

* Yoldaşınızı dinləyin, sözünü kəsmədən fikir bildirməsinə imkan verin.

* Emosiyaları sıxışdırmaq əvəzinə paylaşmağa çalışın.

2. Empati qurmağa çalışın

* Hər zaman öz baxış bucağınızdan deyil, həyat yoldaşınızın da gözündən baxmağa çalışın.

* Hisslərinizi başa düşmək münasibəti dərinləşdirir.

3. Keyfiyyətli vaxt keçirin

* Hətta gündəlik qayğılara baxmayaraq, birgə vaxt keçirməyə xüsusi zaman ayırın (söhbət, gəzirmə, film, nahar və s.).

* Münasibət yalnız "bir yerdə yaşamaq" deyil, "bir yerdə paylaşmaq"dır.

4. Mübahisələri sağlam şəkildə həll edin

* Qışqırmaq, təhqir etmək və ya kin saxlamaq əvəzinə problemi birlikdə həll etməyə yönəlin.

* "Mənə belə hiss etdirir" kimi cümlələrlə özünüzdü ifadə edin, qarşı tərəfi günahlandırmadan.

5. Əlaqəni təzələyin və yeniləyin

* Münasibətdə monotonluq yığıntı yarada bilər. Birlikdə yeni şeylər sınayın: səyahət, hobi, kurs və s.

* Sevginizi xatırladın və zamanla dəyişən ehtiyacları uyğunlaşın.

6. Komanda ruhu yaradın

* Ailə təkə romantika deyil, həm də ortaq məsuliyyətlər və məqsədlər birliyidir.

* Problemlərlə "ikimiz birlikdə mübarizə aparırıq" yanaşması ilə üzleşin.

7. Rolları və gözləntiləri aydınlaşdırın

* Hər iki tərəf münasibətdən nə gözlədiyini, ailə daxilində məsuliyyət bölgüsünü açıq şəkildə paylaşmalıdır.

* Qarşılıqlı anlaşılmazlıqların çoxu qeyri-reel və ya aydın olmayan gözləntilərdən doğur.

8. Evlilikdən əvvəl və sonra psixoloji dəstəkdən çəkinməyin

* Peşəkar ailə məsləhətçiləri ilə görüşmək həm problemlərin qarşısını alar, həm də davam edən çətinliklərin dərinləşməsinin qarşısını.

* Bəzən üçüncü, neytral bir baxış münasibətləri qurtara bilər.

9. Bir-birinə dəyər verin

* "Təşəkkür edirem", "Səni sevirem", "Əziyyətinə dəyər" kimi sadə sözlər münasibətə böyük təsir edir.

* Dəyərli hiss edən insan münasibətdə daha çox qalmaq istəyir

10. Müqayisədən çəkinin

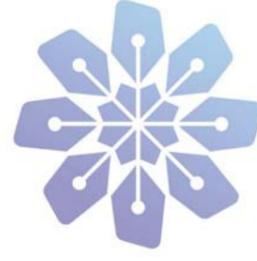
* Yoldaşınızı başqaları ilə müqayisə etmək onu kiçiltmək və münasibəti zəiflətməkdir.

* Hər bir insan və münasibət unikaldır - bunu dərk etmək vacibdir.

Əgər münasibətdə ciddi gərginlik və ya etimadsızlıq varsa, bu tövsiyələr ilkin mərhələdə faydalı ola bilər. Amma dərin problemlər üçün ailə psixoloquna və ya peşəkar ailə terapevtinə müraciət etmək tövsiyə olunur.

Ayşən Vəli

Cəbrayıl-Zəngilan səfərindən maraqlı təəssüratlar

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

7-ci səfər idi. Bundan əvvəl Ağdam, Şuşa (2 dəfə), Zəngilan, Xocalı, Əsgəran, Xankəndi və Laçına belə birgə səfərlər təşkil olunub. Cəbrayıl və Zəngilan səfərinin proqramı çox zəngin və maraqlı idi. İlk olaraq iştirakçılara Horadiz şəhərinin yaxınlığında Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) tərəfindən aparılan minatəmizləmə fəaliyyəti barədə geniş məlumat verildi. İştirakçılara düşmən tərəfindən basdırılmış minalardan birinin- tank

əleyhinə minanın zərərsizləşdirilməsi prosesini izləmək imkanı yaradıldı. Mərmnin partladılmasını uzaqdan müşahidə etdik.

Məlumat verildi ki, minalanmış ərazi 30 min kvm-dən çoxdur. Bu ərazidən 47 ədəd mina aşkar edilərək zərərsizləşdirilib. Avqustun sonunadək işlərin tam başa çatdırılması nəzərdə tutulur. Daha sonra səfər iştirakçıları üçün Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyi tərəfindən Cəbrayıl şəhərinin giriş hissəsində işğal zamanı düşmənin dağıtdığı evlərin qalıqları, Cəbrayıl şəhərində yeni tikilmiş yaşayış kompleksi və Mehdi Mehdiyad adına tam orta məktəb ilə tanışlıq, həmçinin şəhərin baş planının təqdimatı keçirildi.

Qeyd edim ki, Cəbrayıl şəhərində tikilmiş 4-5 mərtəbəli binalar çox gözəl memarlıq layihələri əsasında və təbii qoruyucu fasadlara malik şəkildədir. Burada müxtəlif sosial və mədəni obyektlər, həmçinin istehsal və xidmət müəssisələri də yaradılıb. Onlardan birinə- tikiş sexinə də baş çəkdik. Burada müxtəlif geyimlər istehsal olunur.

İyunun 3-də ölkədə fəaliyyət göstərən siyasi partiya rəhbərləri, deputatlar, tanınmış ictimai xadimlər, media orqanlarının rəhbərləri növbəti birgə səfər çərçivəsində Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarına səfər edəblər. Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının təşkilatçılığı ilə həyata keçirilmiş səfərdə 70-dən artıq ictimai şəxs iştirak edirdi.

Belə birgə səfərlər artıq formalaşmış ənənəyə çevrilib. Bu sayca

“Son günlərdə “Hörümçək Toru” əməliyyatı kimi tanınan hadisə, həm dünya, həm də Azərbaycanın kütləvi informasiya vasitələrində geniş müzakirə mövzusunda çevrilmişdir. Bu əməliyyatın yalnız görünən deyil, həm də görünməyən geosiyasi və strateji aspektləri mövcuddur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Azad Məsiyev deyib. O bildirib ki, əməliyyatın yüksək peşəkarlıqla həyata keçirilməsi göstərir ki, Rusiya Federasiyasının xüsusi xidmət orqanları bu proseslərdə passiv iştirakçı və ya səssiz müşahidəçi kimi davranıblar: “Bu, bir daha təsdiqləyir ki, hazırda Rusiya ilə NATO arasında yalnız lokal deyil, qlobal miqyaslı strateji qarşıdurma mövcuddur. Bu qarşıdurma bəzi parametrlərinə görə, artıq İkinci Dünya Müharibəsindən də genişmiqyaslı siyasi və texnoloji bir müstəviyə keçməkdədir.

Hadisə ilə bağlı məsuliyyəti Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski öz üzərinə götürmüş, bu əməliyyatın bir ildən artıq müddətdə planlaşdırıldığını bildirmişdir. Lakin əməliyyatın hədəfləri və tətbiq olunan texnoloji səviyyə göstərir ki, bu, yalnız Ukraynanın təşəbbüsü deyil. Əməliyyat həm strateji, həm də taktiki baxımdan NATO bloku və xüsusilə ABŞ-ın rəhbərliyi altında uzunmüddətli hazırlıqla həyata keçirilmiş ola bilər.

Zelenskinin öz bəyanatında da vurğuladığı kimi, bu əməliyyatla bağlı ABŞ tərəfi məlumatlandırılmışdır. Xüsusilə, Prezident Baydenin hakimiyyətdə olduğu dövr ərzində planlaşdırıldığı iddia olunan əməliyyat yüksək səviyyəli kəşfiyyat məlumatlarının, peyk və texnoloji vasitələrin, informasiya

“Rusiya ilə NATO arasında qlobal miqyaslı qarşıdurma mövcuddur”

müharibəsi alətlərinin tətbiq olunduğu müərkəb bir hərəkətdir. Əsas məqsəd isə Rusiyanın nüvə doktrinasına zərbə vurmaq, onun strateji imkanlarını zəiflətmək və psi-

xoloji təzyiqlə qarşı tərəfi siyasi güzəştlərə məcbur etməkdir. Ukrayna bu prosesdə birbaşa iştirak etsə də, hadisələrin gedişi onu göstərir ki, bu ölkə daha çox vasitəçi rolun-

dadır. Əməliyyatdan dərhal sonra Qərb mediasında Rusiyanın imicinə yönəlik informasiya hücumları həyata keçirildi. Bu isə əməliyyatın hərbi yox, həm də informasiya müharibəsinin tərkib hissəsi olduğunu təsdiqləyir. Eyni zamanda Böyük Britaniyanın dərhal hərbi təhlükəsizlik səviyyəsini yüksəltməsi, vəziyyətin nə qədər ciddi qəbul edildiyini göstərir. Bütün bu proseslər Rusiyanı zəiflətmək məqsədi daşısa da, unudulmamalıdır ki, Rusiya dünya miqyasında ən böyük nüvə potensialına sahib dövlətdir. Əgər bu kimi əməliyyatlar davamlı xarakter alarsa, Rusiya bu hücumları öz nüvə doktrinasına qarşı təhdid kimi dəyərləndirib adekvat cavab verə bilər. Bu isə yalnız Avropa üçün deyil, bütün bəşəriyyət üçün son dərəcə təhlükəli nəticələrə gətirib çıxara bilər.

Nəticə etibarilə, Rusiya-Ukrayna münasibətində həyata keçirilən bu cür strateji əməliyyatlar sadəcə regional qarşıdurma deyil, qlobal güc balansının dəyişdirilməsinə yönəlmiş böyük bir oyunun parçasıdır. Beynəlxalq ictimaiyyət bu gerginliyin nəticələrinin miqyasını düzgün qiymətləndirməli və daha rəşional diplomatik həll yolları axtarmalıdır”.

Söylü Ağazadə

“Böyük Qayıdış çərçivəsində məskunlaşma prosesi planlı şəkildə həyata keçirilir”

“Azərbaycan 2020-ci ildə baş verən Vətən müharibəsində tarixi Qələbə əldə etməklə uzun illər işğal altında olan torpaqlarını azad etdi. Bu möhtəşəm zəfər təkəcə ərazi bütövlüyü müzün bərpası deyil, həm də yeni bir mərhələnin - Böyük Qayıdışın başlanğıcı oldu. Böyük Qayıdış dedikdə, işğaldan azad olmuş ərazilərin yenidən qurulması, bərpası və oraya insanların mərhələli şəkildə geri köçürülməsi nəzərdə tutulur. Bu, ölkənin gələcək inkişafı üçün son dərəcə mühüm və strateji əhəmiyyətə malik bir prosesdir”.

Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında millət vəkili Musa Quliyev deyib. Onun sözlərinə görə, hazırda dövlət bu istiqamətdə çoxşaxəli və ardıcıl fəaliyyət həyata keçirir. Əvvəlcə həmin ərazilərdə genişmiqyaslı mina təmizləmə işləri görülür. Bu, təhlükəsizliyin təmin olunması baxımından ən vacib mərhələlərdən biridir. Eyni zamanda azad edilmiş torpaqlarda infrastrukturun yenidən qurulması işləri sürətlə davam etdirilir: “Yol-nəqliyyat sistemi bərpa olunur, yeni yollar çəkilir, dəmir yolları salınır, beynəlxalq hava limanları tikilir. Füzuli, Zəngilan və Laçın hava limanları artıq fəaliyyətə başlayıb və bu, bölgənin gələcək iqtisadi potensialı üçün ciddi imkanlar yaradır. İnfrastrukturla yanaşı elektrik, qaz, su və rabitə xətləri də yenidən qurulur. Bu proses ekoloji prinsiplərə əsaslanaraq həyata keçirilir və “yaşıl enerji” konsepsiyasına xüsusi önəm verilir. Bir çox yaşayış məntəqələrində günəş və külək enerjisindən istifadə imkanları yaradılır. Şəhər və kəndlər müasir planlaşdırma əsasında yenidən salınır. Ən diqqətçəkən nümunələrdən biri isə Zəngilan rayonunun Ağalı

kəndində həyata keçirilən “Ağıllı kənd” layihəsidir. Bu kənddə bütün kommunikasiya sistemləri, evlər və sosial obyektlər müasir texnologiyalarla təchiz olunub və oraya artıq bir neçə yüz ailə köçürülüb.

Böyük Qayıdış çərçivəsində məskunlaşma prosesi də planlı şəkildə həyata keçirilir. Artıq Füzuli, Laçın, Xocalı, Zəngilan və digər rayonlara ailələrin köçürülməsinə start verilib. Dövlət tərəfindən qayıdan ailələrə evlər, torpaq sahələri, maliyyə və məişət dəstəyi göstərilir. Məktəblər, xəstəxanalar, uşaq bağçaları və digər sosial obyektlər inşa edilir ki, bu da bölgədə dayanıqlı və rahat yaşayış üçün zəmin yaradır. Bütün bu görülən işlər göstərir ki, Böyük Qayıdış təkəcə fiziki bərpa deyil, həm də milli ruhun, tariximizin və mədəniyyətimizin yenidən canlandırılmasıdır. Uzun illər həsrətində olduğumuz bu torpaqlara həyatın geri dönməsi böyük mənəvi dəyərə malikdir. Bu proses həm də vətəndaşlarımızın öz doğma yurdlarına qürurla, əminliklə qayıtmasını təmin edir. Dövlətin bu məsələyə göstərdiyi diqqət və qayğı, siyasi iradə və iqtisadi imkanlar Böyük Qayıdışın uğurla reallaşacağından xəbər verir. Fikrimcə, Böyük Qayıdış təkəcə keçmişin izlərini silmək və yenidən qurma deyil, həm də gələcək nəsillərə güclü, müasir və vətənpərvər bir Azərbaycan mirası qoymaq deməkdir. Bu prosesin davamlı və şəffaf şəkildə həyata keçirilməsi, ictimaiyyətin də bu işə fəal şəkildə cəlb olunması son dərəcə vacibdir. Əgər bu layihə planlı şəkildə davam etdirilərsə, yaxın illərdə işğaldan azad olunan bölgələr nəinki bərpa olunacaq, həm də ölkənin ən inkişaf etmiş və cəlbədicə bölgələrindən birinə çevriləcək”.

Ziya Hikmətoğlu

Tikinti materiallarının qiyməti artmasa da, evlər niyə kəskin bahalaşdı?

EKSPERT
DANIŞDI

“Tikinti materiallarının qiymət artımı məsələsi son illərdə geniş müzakirə mövzusuudur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında əmlak məsələləri üzrə ekspert Ramil Osmanlı deyib. Ramil Osmanlı sözlərinə belə davam edib: “Xüsusilə 2020-ci ildən etibarən, qlobal pandemiyanın yaratdığı tedarük zəncirindəki qırılmalar, daşınma xərclərinin artması, enerji daşıyıcılarının bahalaşması və tikintiyə olan tələbin artması bir sıra materialların qiymətlərinə təsir etdi. Taxta, sement, dəmir kimi əsas tikinti materialları bu dövrdə ciddi bahalaşdı. Məsələn, əvvəllər 360 manat civarında olan bir kubmetr taxta, sonrakı dövrlərdə 420-430 manata qədər yüksəldi.

Lakin diqqətəlayiq məqam ondan ibarətdir ki, bu artımlar davamlı olmadı. Bir çox materiallarda 2022-ci ildən etibarən qiymət sabitləşməsi və hətta müəyyən hallarda ucuzlaşma müşahidə olundu. Bunun əsas səbəblərindən biri dövlət səviyyəsində infrastruktur layihələrinin müəyyən qədər tənzimlənməsi, eyni zamanda istehsal sahələrinin fəaliyyətini bərpa etməsi oldu. Həm də yerli bazarda rəqabət mühiti formalaşdıqca, süni qiymət artımlarının qarşısı qismən alındı. Fərdi yaşayış evlərinin tikintisində material qiymətlərinin təsiri daha çox hiss olunur. Xüsusilə rayonlarda bu dəyişiklik birbaşa xərclərə yansır. Amma çoxmərtəbəli yaşayış binalarının inşasında materialların maya dəyərindəki payı ümumi mənzil qiymətinə nəzərən o qədər də yüksək deyil. Burada torpaq sahəsinin yerləşməsi, sənədləşmə xərcləri, bazar psixologiyası və alıcı kütləsinin davranışı daha həlledici rol oynayır.

Eyni zamanda, bəzi tikinti şirkətləri materialların qiymət artımını müəyyən dərəcədə bəhanəyə çevirərək, qiymətlərə əlavə yük bindirə bilərlər. Amma hazırkı mərhələdə bu artımlar kəskin xarakter daşımır və ümumi qiymətə ciddi təsir göstərmir. Nəticə etibarilə, tikinti materiallarının qiymət dinamikası birmənalı deyil. Bazardakı dalğalanmalar müəyyən hallarda sosial təzyiqlə yarası da, ümumi qiymət siyasətində bu faktor təkbaşına həlledici olmur. Daha vacib amillər - torpaq dəyəri, bazar tələbi, valyuta məzənnəsi və dövlətin normativ tənzimləmələri ilə əlaqəlidir”.

Ayşən Vəli

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bölgələrə səfərləri çərçivəsində bir sıra sosial və iqtisadi xarakterli obyektlərin açılışı davamlı xarakter daşıyır. Belə ki, xəstəxanalar, yeni yollar, xidmət mərkəzləri və s. istifadəyə verilir. Bölgələrdə yeni müəssisələrinin fəaliyyətə başlaması işsizlik problemini aradan qaldırmaqla yanaşı, regionların malik olduğu potensialdan düzgün istifadə mexanizmlərini də üzə çıxarır. Dövlət başçısının tapşırıq və göstərişlərinə əsasən, son illərdə ölkəmizdə yollarının yenidən qurulması, mövcud yolların müasir səviyyəyə çatdırılması istiqamətində də çox mühüm layihələr icra olunub. Yeni yolötürücüləri, körpülər, tunellər, yerüstü və yeraltı piyada keçidləri inşa edilir.

Azərbaycan Prezident İlham Əliyevin "Quba rayonunun Bakı-Quba - Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi (137 km)-Çiçi-Səbətler-Qəniderə-Sirt Çiçi-Təngəaltı avtomobil yolunun əsaslı təmiri ilə bağlı tədbirlər haqqında" Sərəncamı da məhz ölkəmizdə bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərin davamının göstəricisidir. Sərəncama əsasən, yeddi min nəfər əhalinin yaşadığı 12 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi (137 km)-Çiçi - Səbətler - Qəniderə - Sirt Çiçi - Təngəaltı avtomobil yolunun əsaslı təmiri məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 10 yanvar tarixli 445 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.19.21-ci yarım bəndində göstərilmiş məbləğin ilkin olaraq 1,5 milyon (bir milyon beş yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılıb. İqtisadiyyat Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən avtomobil yolunun əsaslı təmirinin davam etdirilməsi üçün zəruri olan maliyyə vəsaitini Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi layihəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə nəzərdə tutacaqdır.

DÖRD MİN NƏFƏR ƏHALİNİN YAŞADIĞI KƏNDLƏRİ BİRLƏŞDİRƏN AVTOMOBİL YOLLARI

Dövlət başçısının digər Sərəncamı isə "Qaraməryəm-İsmayilli-Şəki magistralını Oğuz rayonunun Calut, Mollalı, Yemişanlı, Dəymədəre, Tərkeş və Dəymədəğli kəndləri ilə birləşdirən avtomobil yollarının əsaslı təmiri ilə bağlı tədbirlər haqqında"dır. Sərəncama əsasən, Qaraməryəm-İsmayilli-Şəki magistralını dörd min nəfər əhalinin yaşadığı Calut, Mollalı, Yemişanlı, Dəymədəre, Tərkeş və Dəymədəğli kəndləri ilə birləşdirən avtomobil yollarının əsaslı təmiri məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 10 yanvar tarixli 445 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.19.21-ci yarım bəndində göstərilmiş məbləğin ilkin olaraq 1,5 milyon (bir milyon beş yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılıb.

Bu gün həqiqətən də, Azərbaycanın hər bir bölgəsi özünün yeni inkişaf mərhələsinə yaşayır. İnkişaf və tərəqqi dövrünü yaşayan Azərbaycanda həyata keçirilən kompleks islahatlar, geniş quruculuq işləri və yaradılan güclü iqtisadiyyat ölkənin əsas inkişaf göstəriciləridir. İstər yeni sosial işə obyektlərinin, istərsə də digər infrastrukturların tikilməsi və yenilənməsi isə insanların sosial rifahının yüksəlişinə xidmət göstərir.

Dövlət başçısının göstəriş və tapşırıqları

Azərbaycanda müasir və mükəmməl yol infrastrukturu

Dövlət başçısının Sərəncamları ilə avtomobil yollarının əsaslı təmiri davam etdirilir

ilə reallaşan islahatlar bir daha təsdiqləyir ki, ölkəmizin gələcəyi, əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi, güzəranının yaxşılaşdırılması sahəsində atılan addımlar insanların xoşbəxt gələcəyinin təminatına yönəldilib.

NƏQLİYYAT SİSTEMİ TƏKMİLLƏŞDİRİLİR

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıq və göstərişlərinə əsasən son illərdə ölkəmizdə yollarının yenidən qurulması, mövcud yolların müasir səviyyəyə çatdırılması istiqamətində çox mühüm layihələr icra olunub. Azərbaycanın regionlarında, paytaxt Bakıda yol-nəqliyyat infrastrukturu müasirləşdirilir, avtomobil yolları şəbəkəsi yenidən qurulur. Yeni yolötürücüləri, körpülər, tunellər, yerüstü və yeraltı piyada keçidləri inşa edilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlar ölkədə yol infrastrukturunun təzələnməsini daha da sürətləndirir. Ölkənin istehsal və sənayenin bütün sahələrinin inkişafı birbaşa olaraq yol örtüyünün hansı vəziyyətdə olmasından asılıdır. "Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin məlum Sərəncamı Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi məqsədi daşıyır. İctimai nəqliyyatın əhatə dairəsinin genişləndirilməsi və nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi (yeni avtomobil yollarının tikintisi, müxtəlif səviyyəli yol qovşaqlarının inşası, avtobus və velosiped zolaqlarının çəkilməsi), alternativ nəqliyyat həllərinin (velosiped və kiçik elektrik nəqliyyat vasitələri) təşviqi, piyada hərəkətinin təşviqi, ekoloji təmiz nəqliyyat vasitələrindən istifadənin artırılması, yol hərəkəti təhlükəsizliyinin səviyyəsinin yüksəldilməsi kimi əhəmiyyətli məsələlər qeyd olunan Sənəddə əsas məqsəd olaraq qarşıya qoyulub.

Sərəncama əsasən, "Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı" Bakı şəhərinin Baş Planına (2020-2040) uyğun olaraq, Bakı şəhərinin və ətraf ərazilərin nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini, iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsini və insanların həyat keyfiyyətinin artırılmasını hədəfləyir. Dövlət

Proqramı əhaliyə keyfiyyətli nəqliyyat xidmətləri göstərilməsi, ərazinin perspektiv inkişafı nəzərə alınmaqla yol hərəkətinin bütün iştirakçılarının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, ümumi istifadədə olan nəqliyyat xidmətlərinin keyfiyyətinin, dayanıqlılığının və əlçatanlığının artırılması, həmçinin fərdi mobil nəqliyyat vasitələrinin, nəqliyyat və piyada infrastrukturundan istifadənin müasir tələblərə cavab verən səviyyədə təmin edilməsi və nəqliyyatda rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi prinsipləri əsasında hazırlanmışdır. Məqsəd nəqliyyat sisteminin təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulan Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə dayanıqlı nəqliyyat sisteminin qurulması, sərnişin mobilliyinin keyfiyyətinin artırılması və yol-nəqliyyat hadisələrinin, habelə ekologiyaya dəyər ziyanın həcmiminin azaldılması üçün zəruri tədbirlər görülməsidir.

Sərəncamda qeyd olunduğu kimi, Dövlət Proqramı çərçivəsində nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, ümumi istifadədə olan nəqliyyat növləri üzrə vahid ödəniş sisteminin tətbiqi və inteqrasiyası, rəqəmsal texnologiyalardan istifadə və innovativ həllərin tətbiqi əsas təmin edici amillər olaraq müəyyən edilmişdir. Dövlət Proqramının icrası Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsini, şəhərdaxili sıxlığın azaldılmasını və geniş nəqliyyat şəbəkəsinin qurulmasını təmin etməklə yanaşı, ictimai nəqliyyatdan istifadənin səmərəliliyini artıracaqdır. Son onilliklərdə iri şəhərlərin artan əhalisi və şəhəratrafı ərazilərdə məskunlaşanların çoxalması nəqliyyat sistemləri və mobilliklə bağlı yeni çağırışların ortaya çıxmasına səbəb olmuşdur.

20,8 MİN KM UZUNLUĞUNDA YENİ YOLLAR TİKİLİB

Qeyd edək ki, ölkədə son illər ərzində yol-nəqliyyat infrastrukturuna sahəsində əhəmiyyətli islahatlar həyata keçirilmişdir. Şəhər ərazisindəki yol şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi, yeni yol kəsişmələrinin və körpülərin tikilməsi, həmçinin tıxacların azaldılması məqsədilə müxtəlif layihələr icra edilmişdir. Bakıdakı əsas magistral yollarda təmir və bərpa işləri, habelə yol infrastrukturunun müasirləşdirilməsi yollarda nəqliyyat vasitə-

lərinin artan sayına paralel olaraq aparılmışdır. Son 21 ildə Azərbaycan Respublikasında yol infrastrukturunun inkişafı sahəsində əsas nailiyyətlərdən biri ümumilikdə 20,8 min km uzunluğunda (o cümlədən 6,6 min km respublika əhəmiyyətli, 11,6 min km yerli əhəmiyyətli və 2,6 min km isə Bakı şəhərində) yeni yolların tikilməsi, yenidən qurulması və təmir olunmasıdır. Bundan əlavə, ümumi istifadədə və Bakı şəhərində olan avtomobil yollarında ümumilikdə 335 ədəd körpü və yol ötürücüsü tikilmiş, 56 ədədi təmir edilmiş, 163 ədəd yeraltı və yerüstü piyada keçidi və 45 ədəd tunel tikilmişdir.

Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə ümumi uzunluğu 3.4 min km təşkil edən 44 avtomobil yolu layihəsi icra edilir ki, onlardan ümumilikdə 0.3 min km (6 layihə tamamilə, 1 layihə isə qismən) tikilib başa çatdırılmışdır. Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə mobilliyin artırılması və nəqliyyat axınının daha səmərəli idarə olunması məqsədilə 4 parklanma zonası üzrə 18 min parklanma yeri yaradılmışdır. Görülmüş işlər nəqliyyat vasitələrinin nizamlı şəkildə parklanmasını təmin etməklə, yollarda nəqliyyat sıxlığının azalmasına, eyni zamanda piyadalar üçün daha təhlükəsiz və rahat mühitin formalaşmasına xidmət edir. Bundan əlavə, beynəlxalq nəqliyyat əlaqələrinin təmin olunması üçün həyata keçirilən M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi yeni avtomobil yolu, M-2 Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstanla dövlət sərhədi avtomobil yolu, 6 M-3 Ələt-Astara-Iran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolu, Şəki-Oğuz-Qəbələ və Füzuli-Şuşa (Zəfər yolu) kimi avtomobil yolu layihələri yüksək keyfiyyətli və təhlükəsiz hərəkət imkanları təqdim etməklə, həm yerli, həm də beynəlxalq tranzit daşımalarının sürətini artırmağa və yükdaşımaların effektivliyini yüksəltməyə kömək etmişdir. Bakı şəhərində şəhərdaxili və şəhəratrafı sərnişin nəqliyyatını asanlaşdırmaq məqsədilə icra edilmiş Bakı dairəvi avtomobil yolu, Böyükşor-Pirşağı, Zığ-Hava Limanı, Hava Limanı-Mərdəkan-Zuğulba, Böyükşor şosesi, Mərdəkan şosesi, H.Əliyev prospekti, Babək prospekti və 8 Noyabr prospekti layihələri şəhər və ətraf ərazilər arasındakı əlaqələri sürətləndirərək nəqliyyat infrastrukturunun gücləndirilməsinə töhfə vermiş, sərnişinlərin rahat və təhlükəsiz hərəkətinə imkan yaratmışdır. Yol infrastrukturunun qorunması və normalara uyğun olaraq nəqliyyat vasitələrinin oxuna düşən yükə nəzərət məqsədilə magistral yollarda elektron tərəzilər quraşdırılmışdır.

2004-cü ildən başlayaraq, Azərbaycanda regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi nəticəsində ölkəmizin hər bir bölgəsində genişmiqyaslı quruculuq işləri aparılıb. Azərbaycan yeni inkişaf dövrünə qədəm qoyub. Cənab Prezidentin mütəmadi olaraq regionlara səfərləri, burada görülən işlərlə tanışlıq, eləcə də tapşırıq və göstərişlərinin verməsi ölkəmizin simasının tamamilə dəyişməsinə səbəb olub.

Göründüyü kimi, həm sosial, həm infrastruktur sahələrində, insanların rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlər diqqəti çəkəndir. Azərbaycanın hər bir bölgəsində yeni, müasir tələblərə cavab verən infrastruktur yaradılır, elektrik stansiyaları tikilir, qaz və su kəmərləri çəkilir, yollar salınır. İnfrastrukturun yeniləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlər eyni zamanda insanların rahatlığı, firavan yaşayışı üçün həyata keçirilən sosialyönümlü tədbirlərin mühüm tərkib hissəsidir. Bu günün reallıqları bizə deməyə əsas verir ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müxtəlif sahələri əhatə edən sistemli, genişmiqyaslı və kompleks islahatlar reallaşdırılıb. Eyni zamanda, Azərbaycanın gələcək inkişafı üçün yeni hədəflər və strateji prioritetlər müəyyənləşdirilib və lazımı addımlar davamlı olaraq atılır.

Zümrüd BAYRAMOVA

Kino... Dörd hərf, sadə bir söz, lakin dünyalar, həyatlar, talelər, hadisələr, acılar, şirinlər sığan bir ifadə. Yarandığı gündən insanların ən sevdiyi əyləncəsi, seyr etmək üçün saatlarını verdikləri, kilometrərlə yol qət etdikləri kino. Müasir dövrimizdə kəndlərimizdə kinoteatr və təbii ki, kinoya gedənlər olmadığı, şəhərlərimizdə isə buna çox az dərəcədə təsadüf etdiyimiz bir vaxtda xəyalən o dövrlərə gedərək ən ucqar kəndlərimizdə belə insanların kino marağını, sevgisini xatırlamağın yerinə düşəcəyini düşündük...

Bir vaxtlar vardı, kəndlərə kino gələndə insanların sevincinin həddi-hüdudu olmurdu. Adətən kəndin mərkəzində, hər kəsin yolu düşən bir yerdə, əsasən mağazanın yanında afişə asırdılar. Buradan da bütün evlərə xəbər yayılırdı ki, kəndə kino gəlib. Kəndlərimizin zəhmətkeş insanları isə işlərini axşamçağınadək yekunlaşdırmağı, axşam kinoya getməyi planlaşdırırdı.

Yəqin bunu çoxları xatırlayır ki, kəndlərimizdə kinoya getmək, film izləmək nə qədər maraqlı olurdu. Biz o vaxtlar uşaq idik. Kəndə-nənə-babamızın yanına gedəndə həmin kinoların qonağı olmuşduq. Və elə buna

Azərbaycan kinosu: dünən necə baxırdıq, bu gün necə baxırıq...

görə də çox gözəl təəssüratlar bu gün də yaddaşımızın bir küncündə qalmaqdadır.

Elə ki, axşam oldu, yollanırdıq kinoya baxmağa. Baxırdıq ki, ətrafdakı insanlardan kimi əlində stul, kimi döşəkcə aparır. O vaxtlar kəndlərimizdə çox da böyük olmayan klublar vardı. Mədəniyyət klubları deyirdilər onlara. Həmin klubda film də nümayiş etdirilirdi. Həmin kinolar yay fəsillərində daha maraqlı olurdu. Biz yayda kənddə çox olduğumuz üçün bunun şahidi olmuşduq. Klubdakı oturmaqçılar dolandan sonra qarşıda camaat döşəkcələrini yerə sərilib üstündə əyləşirdi. İki sıra olan oturmaqçılarının arasına da evlərdən gətirilən stullar düzülürdü. Daha sonra isə qapılar açıq qoyulurdu, ona görə ki, klubda özünə yer tapa bilməyənlər də film izləyə bilsinlər. Onlar ya stullarını qoyub, ya da döşəkcələrini yerə sərilib üstündə əyləşir və oradan filmi izləyirdilər.

İçeridə o qədər sakitlik olurdu ki, insanların nəfəsləri duyulurdu. Camaat o qədər maraqla izləyirdi ki, onlara qoşulan biz uşaqlar da filmin nə zaman başlayıb, nə zaman bitdiyinin fərqi olmurdu. Bir də baxırdıq ki, film bitib. Lakin bu qədər gözəl, məhribanlıq şəraitində keçən anların bitməsini əsla arzulamırdıq.

Lakin film başladığı kimi, bitməli idi də. Bitəndən sonra hər kəs öz qonşusu, qohumu ilə birlikdə evə yollanırdı və yolboyu o qədər maraqlı müzakirələr aparılırdı ki, sanki yeni bir filmi də yolda izləyirdik.

Film izləyir, inşa yazırdıq

İllər ötürdü, biz isə böyüyürdük. O zamanlar yaşadığımız şəhər, qəsəbələrimizdə onsuz da kinoteatrlara yollanırdıq. Filmlərə baxırdıq. Bizi ya məktəbdən müəllimlərimiz, ya da valideynlərimiz kinoya aparırdı. Bir-birindən maraqlı filmlər izləyirdik. Səhəri gün

ədəbiyyat müəllimimiz həmin film haqqında inşa yazmağı da bizə tapşırırdı. Biz də yazırdıq, filmə, filmin ssenarisinə, aktyorlara, hadisələrə münasibət bildirdik. Bütün bunların əhatəsində böyüyür, dünyagörüşümü zü formalaşdırırdıq.

Bəzən oxuduğumuz əsərlərin ssenarisi əsasında çəkilən filmlərə tamaşa edirdik. Bunlar bizim üçün daha maraqlı olurdu. Sanki kitabdakı hərfərin sözlərə çevrilib yaratdığı qiyabi mənzərələr birdən-birə gözümüz önündə əyaniləşir, obrazları həyatımıza gətirir və onların yaşadığı talelərlə bizi bir daha tanış edirdi. Bəzən olurdu ki, kinolardan elə təəssüratla ayrılırdıq ki, həftələrlə özümüzlə gələ bilmirdik. Hadisələr bizi öz əsarəti ağuşuna alıb haradan haraya aparırdı. Bəzən filmlərdəki talelərdə öz həyatımızı görürdük, onu özümüzlə daha yaxın hiss edirdik. Bəzən həyatımızdakı bir hadisənin cavabını məhz filmlərdə tapırdıq. Biz doğru hərəkət etməyi, qərar verməyi baxdığımız filmlərdən öyrənirdik. Bəzən, yox həmin filmdəki kimi etsək, daha yaxşı olar, deyib, planlaşdırdığımız addımdan vaz keçir, eynilə baxdığımız filmdəki kimi hərəkət etməklə heç də səhv etmədiyimizi təsdiq edirdik.

Necə ki, oxuduğumuz onlarla, yüzlərlə kitab bizi kamilləşdirir, həyatın sirrini-sözünü, düzgün seçimi, düzgün qərar verməyi, yaxşını pisdən ayırmağı, hansı addımın doğru, hansının yanlış olduğunu öyrədirdi, eləcə də baxdığımız onlarla film də həyatımızda eyni funksiyada idi.

Filmlər getdi, seriallar gəldi

Elə ki, 1990-cı illər arxada qaldı, qarşıdakı illərdə həyatımıza yavaş-yavaş internet, smartfon telefonlar daxil oldu, biz də yavaş-yavaş kinoteatrlardan, klublardan uzaqlaşmağa başladığımız evlərimizə doğru geri çəkilirdik. Ta o evlərdən çıxıb film izləmək üçün

yol getmədik, buna vaxt ayırmadıq. Başladıq internetdən, telefonlardan film izləməyə. Lakin bu, kinoteatrlarda geniş ekranlarda izlədiyimiz filmlər keyfiyyətdə oldumu? Xeyr, olmadı. Həm də öz kinomuz getdi, yerinə dünyanın hər yerindən olan filmlər gəldi.

Yeni dünyamıza yeni filmlər qədəm qoydu. Teleseriallar yarandı. Aylarla, illərlə bitməyən seriallar. Həmin seriallar artıq neçə-neçə onilliklərdə ki, bizləri özünə bağlayıb. Biz olmuşuq həmin serialların aludəsi, bəzi hallarda isə xəstəsi. Onlarla mövsümə başlayıb, onlarla mövsümü tamamlayırıq. Dikiliq televizorların qarşısına, saatlarla mentalitetimizə, adət-ənənələrimizə, yaşam tarzimizə uyğun olmayan serialları izləmək üçün.

Daha sonra yeni-yeni film proqramları ortaya çıxdı. Başladıq həmin proqramlar vasitəsilə filmlər izləməyə. Baxdıq ki, bu filmlər biz baxdığımız filmlərdən çox fərqlidir. Bu filmlərdə dəhşətlər, vəhşətlər gördük, söyüşlər eşitdik. Bir canlınin həyatına qıyıb, əsla narahət olmayan insanları gördük. Həyatımıza, cəmiyyətimizə heç uyğun olmayan mənzərələrə qarşılaşdıq. Bir vaxtlar ailəliklə film seyr etdiyimiz təqdirdə, bunun artıq əsla mümkün olmadığını dərk etdik. Nəticədə uşaqları bizimlə birlikdə film seyr etməkdən uzaqlaşdırdıq. Belə olanda isə uşaqlarımız daha dəhşətli filmlər izləməyə başladılar. İnternet klublarında dava-dalaş, vuruşma, ölüm, dəhşət və vəhşət dolu filmlər təqdim olundu övladlarımıza. Uşaqlarımız da həmin filmləri izləmək üçün min bir həvəslə internet klublarına yollandılar. Aludəçiyə çevrildilər. Biz də uşaqları evlərimizə yığmaq üçün gedib həmin filmlərin diskini alıb evə gətirdik və gözümüzün qarşısında "baxın",- dedik. Ta demədik ki, bu uşaq nəyə baxır, niyə baxır?..

Öz filmlərimiz evlərdən uzaq düşdü

Yeni dünyamızda əslində nə uşaqlarımız, nə də özümüz yaşadığımız həyata uyğun olmayan filmlərə baxmağa başladığımız. Öz ölkəmizin istehsal etdiyi filmlər artıq evlərimizdən, telefonlarımızdan uzaq düşdü. Hə, nə olar, adam tək öz filmlərinə baxmaz ki, xarici filmlərə də baxmaq, oxuduğumuz kitablardakı kimi dünya ölkələri ilə də tanış olmaq gərəkdir. Lakin biz bu gereklilərdən çox gereksizlərə qapımızı açdıq. Ayağımız kinoteatrlardan kəsildi. Evimizdə oturub dünyanın bütün ölkələrinin filmlərini izləməyə başladığımız. Valideyn bir tərəfdə, uşaq bir tərəfdə... Bir də başımızı qaldırıb ətrafa, dünənə baxanda itirdiklərimizin çox olduğunu gördük. Lakin artıq çox gec idi.

İndi nümunə üçün gedib məktəblərimizdə bir sorğu keçirsək, sual etsək ki, kim axırıncı dəfə hansı Azərbaycan filmi izləyib, bu suala neçə şagird və hansı şəkildə cavab verəcək, bu, aydındır. Bu gün yetişməkdə olan gənc nəslin əksəriyyəti filmlərimizi seyr etməyiblər. Adlarını da bilmirlər. Bəzi intellektual yarışmalar var ki, orada filmlərimizdən göstərilən bir parçanın hansı filmə aid olduğunu iştirakçıların heç biri bilmir. Bu, o deməkdir ki, artıq gənc nəsil filmlərimizdən xəbərsizdir. O qədər gözəl ənənələr, adətlər, mental və ailə dəyərlərini özündə yaşadan filmlərdən çox uzaqdadırlar.

Bütün bunlar üçün isə onlar deyil, biz günahkarıq. Onların böyükləri- ata-anaları olan bizlər. Çünki biz vaxt ayıraraq uşaqlarımızla birlikdə bu filmləri izləməmişik. Bunun əvəzinə tanış olmadığımız adətlər çərçivəsinə uyğun film diskini alıb uşaqlarımıza verib onların bu filmləri izləməsinə səbəb olmuşuq. Sabahısı gün tərbiyələrində bir problem ortaya çıxanda isə, "bu uşaq gedib kimə oxşadı?", "bu nə üçün belə hərəkət edir?,"- deyərək onları tənbeh olmağa başlayırıq. Ancaq düşünmək istəmirik ki, övladımıza nə etmişiksə, özümüz etmişik.

Beləliklə, internetdən düzgün yararlanma bilməməyimiz, kinoteatrlardan ayağımızı kəsməyimiz, evimizdən filmlərimizi uzaqlaşdırmağımız qarşımızda yeni bir dövr açır. Bu dövrdə itmiş adət-ənənələrimiz, cəmiyyətimizə xas olmayan əlamətlər, uzun illərdən bəri xalqın qoruyub saxladığı dəyərlərdən başqa hər şey görünür. Düşünəndə isə deyə biləcəyimiz tək bir söz var: təəssüf.

Həqiqətən də təəssüf...

Azərbaycan kinosu xalqımızın maariflənməsində, estetik zövqünün formalaşmasında, milli və vətənpərvərlik hissinin güclənməsində özünəməxsus rol oynamış, millimənəvi dəyərlərimizi və adət-ənənələrimizi yaşatmışdır. Milli kino sənətimizin bu cəhətlərini yüksək qiymətləndirən Ümummilli Lider Heydər Əliyev demişdir: "Azərbaycan xalqının bir çox nəsəlləri kino sənəti ilə tərbiyələyib, kinonun təsiri altında formalaşmış, inkişaf edib və mədəniyyətə qovuşubdur... Xalqımızın inkişaf yolunda Azərbaycan kinosunun xidmətləri əvəzsizdir".

Biz bu gün Azərbaycan kinosunu hansı dərəcədə seyr edirik? Bəli, yetişməyimizdə, formalaşmağımızda böyük əhəmiyyətə malik olan kinolarımızı illər öncədən artıq arxivlərə atmışıq. Heç ölkəmizin telekanalları da əvvəlki illərdəki qədər filmlərimizə yer ayırmırlar. İndi telekanallarımızda hind, türk, rus və sair film günləri mövcuddur ki, həmin günlərin məlum saatlarında həmin filmləri seyr etmək olar.

Sadəəcə xatirə

Orta yaş qrupunda olan insanlara o illəri hələ də xatırlamaqdadır. Həm şəhərlərimizdə kinoteatrlara üz tutub filmləri izlədiyimiz günləri, həm rayon mərkəzlərindəki kinoteatrlarda acgözlüklə seyr etdiyimiz filmləri. Uşaqlığımızdan xatirə qalan "Kəndə kino gəlib!"lə yaşadığımız gözəl anlar isə əsla unudulmayan anlardır. O anlardır ki, bu gün övladlarımıza ondan söhbət açanda sanki maraqlı bir film izləyirmişlər kimi bizi dinləyirlər. Belə isə, deməli, onların filmlərimizi izləməməsində biz özümüz günahkarıq.

Kinolarımızı izləyən, o gözəl, səmimi mühitə şahid olan insanlar vaxt gələcək ki, həyatda olmayacaq. Kəndlərimizin də, evlərimizin də kinolu, filmləli günləri o xatirələrdə heç olmayıbmiş kimi torpağa gömüləcək. Buna çox təəssüf edirik.

Mətanət Məmmədova

- 28 May Müstəqillik Günündə Azərbaycan - Türkiyə - Pakistan liderlərinin Laçın vermiş olduğu mesajların əhəmiyyətini necə qiymətləndirmək olar?

- İcazə verin birinci onu deyim ki, bu, həqiqətən də çox böyük və tarixi bir hadisə oldu. Açıq demək lazımdır ki, təxminən bir ay əvvəl bizi Prezident Administrasiyasının partiya məsələləri şöbəsi Laçın rayonuna aparmışdı. Orada biz öz gözümüzlə çox böyük quruculuq işlərinin getdiyini gördük və bunun canlı şahidi olduq. Ancaq bu səfər - yəni 28 may tarixində Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətilə keçirilən tədbir ölkəmizin tarixində görünməmiş bir hadisə idi. Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində üçüncü beynəlxalq hava limanının açılması ilə bağlı danışıldı. Bunu başqa bir tarixə və ya başqa bir yerə də salmaq olardı: məsələn, Cəbrayıl, Şuşaya və s. Amma məhz Müstəqillik Günündə keçirilməsi cənab Prezidentimizin Azərbaycan müstəqilliyinə verdiyi böyük dəyərini göstəricisidir. Ən vacib məqamlardan biri budur ki, bu hava limanının açılışı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasının 107-ci ildönümünə təsadüf etdi. Həmçinin Türkiyə Respublikasının Prezidenti və Pakistanın Baş naziri də bu tədbirdə iştirak etdilər. Hava limanı rəsmi olaraq açılmamış olsa da, Pakistan hökumət təyərəsinin oraya enməsi özü böyük mənə daşıyırdı. Bu, sadəcə bir tədbir deyildi, bu, əsl sənəd idi, tarixi hadisə idi. Təəssüf ki, bəziləri, o cümlədən içimizdə olan müəyyən qüvvələr bu hadisənin əhəmiyyətini yeterincə qiymətləndirmirlər. Hətta bəzən bu nailiyyətlərin üzərinə kölgə salmağa çalışırlar da tapılır. Halbuki, baş verənlər, əslində, Azərbaycan tarixində nadir rast gəlinən bir hadisədir. NATO-nun ən güclü ordusuna sahib olan Türkiyə Respublikasının Prezidenti ilə yanaşı, nüvə silahına sahib ikinci böyük güc olan Pakistanın Baş nazirinin də bu tədbirdə iştirakı - Azərbaycanın artan beynəlxalq nüfuzunun bariz göstəricisidir. Bu, həm də Prezident İlham Əliyevin şəxsən dünya miqyasında qazandığı hörmətin və siyasi çəkisinin nəticəsidir. Gəlin açığı danışaq, bu yaşımıza qədər çox şeylər görmüşük, müxtəlif vəzifələrdə işləmişik, bir neçə dövlət başçısı ilə birgə fəaliyyət göstərmişik, amma belə bir hadisənin Azərbaycan tarixində misli görünməmişdir. Bu səbəbdən də həmin gün, yəni 28 may - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 107-ci ildönümündə baş verənlər ölkəmizin tarixində qızıl həflərlə yazılacaq. Üç böyük dövlət rəhbərinin bir yerdə verdiyi mesajlar kifayət qədər güclü və təsirli idi. Düşünürəm ki, bu həm regiona, həm də dünyaya mühüm bir siqnal oldu. Nəticələri də artıq görünməyə başlayıb. Sadəcə bir misal kimi, bazarda bir gün pomidorlarımız satılırsa, bu da həmin diplomatik gücün nəticəsidir. Bəli, bu görünən sadəcə bir şey kimi dəyərləndirilə bilər, amma hər bir detal öz yerində vacibdir. Sonda demək istəyirəm ki, görülməyən bütün bu işlər yalnız infrastruktur layihələri deyil, həm də dövlətçiliyin, suverenliyin və müstəqilliyin təntənəsidir. Bu, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan tarixində qoyduğu silinməz izdir və biz bu günü heç vaxt unutmayacağıq. Kim deyir ki, bu işlər asan başa gəlib? Axı bu uğurlar gecə-gündüz yorulmadan çalışanların zəhməti ilə mümkün olub. Bir dəfə biz Şuşaya getdik, sonra da geri döndük. Açıq deyim, olduqca yorulmuşduq. Amma gələcək üçün bu zəhmət vacib idi.

Məsələn, təhsil müəssisələri qurulur. Dəfələrlə gedib-gəlmişik, amma gördüklerimiz və təəssüratlarımız çox böyükdür. Orada mən belə dedim: "Şuşa artıq İsveçrəni xatırladır." Çünki biz İsveçrədə də olmuşuq, İsveçdə də. Oralar doğrudan da çox gözəl bir diyar təsiri bağışlayır. İş yerləri yaradılır. Məsələn, biz orada ayaqqabı fabrikinde olduq, mebel fabrikinə ziyarət etdik. Müxtəlif emalatxanalar fəaliyyət göstərir. Camaat yeni-yeni məskunlaşır. Artıq həyat qaynağa başlayıb. Həqiqətən də, bir canlanma

Üç liderlərin Laçın görüşü NƏ İLƏ YADDA QALDI?

Müasir Müsavat Partiyasının sədri Hafız Hacıyevin SİA-ya müsahibəsini təqdim edirik:

var, həyat qaynayır. Bu işlərin ikinci bir mənası da var: Qarabağ əhalisinə olan dərin hörmətin göstəricisidir, xüsusilə də, Laçın hava limanının açılması. Kanat yolları çəkilir, tunellər salınır. Cənab Prezidentin çıxışlarında da bu infrastruktur layihələri xüsusi vurğulanır. Bu da bizə qürur verir. Bunları demək, qiymətləndirmək vacibdir. Susmaq olmaz. Çünki əgər biz bu qədər əziyyəti, bu qədər zəhməti görməməzlikdən gəlsək, elə bil ki, öz vicdanımız qarşısında kor olarıq. Mən düşünürəm ki, bu tarixi hadisələri düzgün təhlil etmək və gələcək nəsillərə çatdırmaq bizim vətəndaşlıq borcumuzdur.

- Bu görüşdən ciddi şəkildə narahat olan tərəflər də var. Onların narahatlığı nə ilə bağlıdır?

- Məsələnin mahiyyəti ondadır ki, nüvə silahına sahib bir dövlətin başçısı - Pakistanın Baş naziri və NATO-nun ikinci ən güclü ordusuna malik olan Türkiyənin Prezidenti Azərbaycana gəlir. Bu, sıradan bir səfər deyil. Burada həm Rusiya, həm Fransa Prezidenti Emmanuel Makron, həm də digər böyük dövlətlər bu hadisəni izləyir və təbii ki, narahat olurlar. Niyə narahatdırlar? Çünki bu, sadəcə bir hava limanının açılışı deyil, bu, Azərbaycanın bölgədə artan gücünün, nüfuzunun və müstəqil siyasət yürütmək bacarığının göstəricisidir. Bu tədbirdən sonra Azərbaycanın əleyhinə beynəlxalq mediada və bəzi siyasi dairələrdə çox ciddi təbliğat kampaniyaları başlandı. Moskva-da son günlərdə Azərbaycan əleyhinə aparılan təbliğatlar bunun bariz nümunəsidir. Eyni zamanda, Avropada və bəzi Qərbi dairələrində də narahatlıq hiss olunur. Çünki bu qədər böyük güc nümayiş, bu qədər strateji əhəmiyyətli hadisə onlarda çaşqınlıq və narahatlıq yaradır. Amma bu, artıq keçmişdə qalan düşüncə tərzidir. Bu gün Azərbaycan öz yolunu müəyyən edib və onunla irəliləyir. Reallıq budur: Azərbaycanın uğurları təkcə daxili deyil, regional və global səviyyədə də diqqət mərkəzindədir. Bəzi dairələr bunu həzm edə bilmir. Amma biz bu prosesin içindəyik və çox yaxşı bilir ki, görülməyən işlər, əldə olunan nailiyyətlər böyük zəhmətin, qətiyyətin və düzgün siyasi iradənin nəticəsidir. Bu hadisə təsadüf deyil, bu "çoxlu səbəblərin nəticəsidir". Azərbaycanın güclənməsi, bölgədə söz sahibi olması artıq faktır və bu fakla hər kəs hesablaşmalı olacaq.

- Hindistanın bu görüş başa çatmadan isticarəyə başlamasına səbəb nədir?

- Əvvəlcə onu qeyd etmək lazımdır ki, Pakistanla Hindistan arasında son vaxtlar ciddi gərginlik yaşanırdı. Belə bir şəraitdə Pakistanın Baş naziri, Türkiyə Prezidenti cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev bir araya gəldi. Bu görüş təkcə dostluq nümayiş deyildi, bu, həm də strateji əhəmiyyətə malik bir diplomatik hadisə idi. Pakistan Baş

naziri bu səfər çərçivəsində həm Türkiyə, həm də Azərbaycan rəhbərlərinə öz minnətdarlığını bildirdi. Bu, o mənərə idi ki, bütün dünyaya bir mesaj göndərdi: bu üç ölkə - Azərbaycan, Türkiyə və Pakistan artıq təkcə dost deyil, həm də beynəlxalq arenada birgə hərəkət edən strateji tərəfdaşlardır. Bu görüşün ardından Hindistan tərəfinin narahatlığını da başa düşmək mümkündür. Çünki Hindistan uzun illərdir Pakistanla düşmən münasibətindədir və bu cür üçtərəfli yaxınlaşma onun üçün ciddi geosiyasi çağırış deməkdir. Hindistanın bayrağını diplomatik təpkilər şəklində qaldırması da bu narahatlığın bir göstəricisidir. Nəzərə almaq lazımdır ki, birlikdə iki güclü dövlət - biri NATO-nun ikinci ən güclü ordusuna malik Türkiyə, digəri isə nüvə silahına sahib Pakistan yer alır. Azərbaycan da bu müttəfiqlərlə birgə dayanaraq sübut edir ki, artıq bölgədə heç kim ona təkbaşına şərt qoya bilməz. Artıq Azərbaycan özü dikte edən, regionda sözü keçən bir dövlətə çevrilmişdir. Bu narahatlıqların səbəbi təkcə üçtərəfli dostluq deyil. Məsələ ondadır ki, Hindistan və digər bəzi dövlətlər Ermənistanla uzun illərdir hərbi və maliyyə dəstəyi göstərirlər. Gəncəyə və Bərdəyə atılan raketlər, Azərbaycanın mülki əhalisinə qarşı istifadə olunan silahlar məhz həmin xarici ölkələrin Ermənistanla verdiyi texnologiyalarla həyata keçirilib. Bu, təkcə Ermənistanın deyil, eyni zamanda onun arxasında duran güclərin məsuliyyətidir. Bu gün isə vəziyyət dəyişib. Azərbaycan artıq öz iradəsi ilə hərəkət edən, global güclərlə bərabər statusda olan bir dövlətdir. Bu yeni reallıqla hər kəs hesablaşmalı olacaq. Azərbaycan təkcə bölgənin deyil, artıq beynəlxalq siyasətin fəal iştirakçısı və söz sahibidir.

- Azad olunmuş ərazilərdə Türkiyə və Pakistan şirkətlərinin daha aktiv iştirakı ilə bağlı gözləntilər nədən ibarətdir?

- Mənim fikrimcə, cənab Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bu səfəri təkcə siyasi yox, həm də iqtisadi baxımdan böyük əhəmiyyət daşıyırdı. Onunla birgə gələn nümayəndə heyətində böyük iş adamları, tanınmış sənaye və iqtisadi birliklərin rəhbərləri də yer alırdı. Biz hər nə qədər səhnə arxasında baş verənləri görməsək də, sətiraltı mesajlar və görüntülərdən açıq şəkildə hiss olunurdu ki, bu səfər ciddi iqtisadi tapşırıqların və razılaşmaların əsasıdır. Artıq konkret sahələr müəyyənləşib. İkinci mühüm sahə isə sənaye və emal müəssisələridir. Burada həm Türkiyənin, həm də Pakistanın iş adamlarının marağı var. Pakistanın Baş naziri də öz çıxışında bildirdi ki, Pakistanın böyük istehsal gücü var. Bu sahədə Azərbaycanın da cəlbedici investisiya mühiti var və qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu gözlənilir. Cənab Prezident İlham Əliyevin də vurğuladığı kimi, artıq 2 milyard dollara yaxın Azərbaycan sərmayəsi Pakistanda nəzərdə tutulub. Eyni zamanda Pakistan da Azərbaycana sərmayə yatırmaq üçün müəyyən razılaşmalar imzalayıb. Bütün razılaşmaların, investisiya planlarının əsas ünvanlarından biri isə şübhəsiz ki, Qarabağdır. Qarabağın bərpası və inkişafı üçün belə güclü iqtisadi tərəfdaşların iştirakı, həm regionun canlanmasına, həm də ölkə iqtisadiyyatına ciddi töhfə verəcəkdir. Burada ikitərəfli fayda var: həm xarici iş adamları burada iqtisadi fəaliyyət qurub gəlir əldə edəcəklər, həm də Azərbaycan bölgələrinin, xüsusilə Qarabağın inkişafı sürətlənəcək.

Bu səbəbdən bizim öz sahibkarlarımız da bu prosesdə fəal iştirak etməlidir. Qarabağda böyük quruculuq işləri gedir, yollar çəkilir, infrastruktur qurulur. Bu prosesdə milli iş adamlarımız da iştirak etməli, fərsətləri dəyərləndirməlidirlər. Əlavə olaraq qeyd etmək lazımdır ki, son dövrlərdə yerli icra hakimiyyətləri də bu istiqamətdə olduqca fəal fəaliyyət göstərir. Yerli təşəbbüslərin və sahibkarlığın dəstəklənməsi üçün lazımi şərait yaradılır. Bu, sadəcə bir fərsət deyil, bu, həm də tarixi məsuliyyətdir. Qarabağda qurulan hər bir iş, atılan hər bir addım bizim gələcəyimizə yönəlib. İqtisadi güc, milli həmrəylik və strateji əməkdaşlıq bir araya gələndə, Azərbaycan daha da güclənəcək. Son dövrlərdə Azərbaycanda icra hakimiyyətlərinin fəaliyyətində əhəmiyyətli irəliləyişlər müşahidə olunur. Təxminən iki il öncəki vəziyyətlə bu gün müqayisə etdikdə, artıq gözə görünən ciddi fərqlər var. Rayonlarda aparılan abadlıq və yenidənqurma işləri, yerli əhalinin tələblərinin nəzərə alınması və vətəndaşlarla birbaşa ünsiyyətin güclənməsi, xalqla dövlət arasındakı münasibətlərin sağlam əsaslar üzərində qurulduğunu göstərir. Bu, çox sevindirici haldır. İnsanlar artıq hiss edir ki, cənab Prezidentin verdiyi tapşırıqlar təkcə mərkəzi səviyyədə deyil, yerli icra hakimiyyətləri tərəfindən də ciddi şəkildə icra olunur.

- Hafız müəllim, gündəmə dair açıqlamalarınız olur. Bu isə bir anda gündəmi zəbt edir. İnsanlar da hesab edir ki, siz bu açıqlamaları bilərəkdən edirsiniz. Bu yanaşma doğrudur?

- Əgər xalqımız qazandığı imkanların dəyərini bilsəydi, biz artıq özümüzlə əlavə düşmən axtarmazdıq. Bizim kifayət qədər düşmənimiz var: daxildə agentlər, xarici təsirlər, erməniyənlü qüvvələr - siyahı uzundur. Bu reallığı görmək lazımdır. Mən bu ölkədə dörd dəfə prezidentliyə namizəd olmuşam. Həyatımı riskə atmışam, canımı ortaya qoymuşam. Amma sonda gördüm ki, məsələ təkcə prezidentliklə həll olunmur. Əgər sistem düzgün qurulmayıbsa, rəhbərliklə heç nə dəyişmir. Mən nə deyirəm? Sadəcə istəyirəm ki, gözümüzü açaq, reallığı görək. Vəziyyət pisləşib. Hansı dəyərləri yaşadırıq? Hara getsən, hər kəs özünü "doktor", "professor", "riyaziyyatçı" adlandırır. İctimai xidmətlər zəifdir. Sadəcə adlar var, nəticə yoxdur. Bəs pul haradadır? Xaricdə villalarda, hesablarda gizlədilir. Dövlətin, xalqın bundan nə xeyri var?

Əsas suallar budur: Pullar hara gedir? Kim nəzarət edir? Dövlət və xalq nə qədər pay alır? Mən sadəcə bunları demək istəyirəm. Bu prizmadan baxanda son aylarda bölgəyə, dövlətə nə qədər zərər dəydiyi aydın görünür. Bu ziyanı görməmək ayıbdır. Məsələn, baxırsan, Təhsil naziri çıxışı edir. Komitə rəhbərləri çıxış edir. Hamısı kameralar qarşısında danışır. Amma arxa planda vəziyyət ağırdır. Reallıqla danışılanlar üst-üstə düşmür. Ona görə də artıq özümüzlə dürüst baxmağın, həqiqəti deməyin vaxtıdır. Əks halda daha çox itirəcəyik.

- Hafız Hacıyevin açıqlamaları şou-biznes xəbərlərindən daha çox səs-küyə səbəb olur. Sizcə, bunun səbəbi nədir?

- Səbəbim düz danışmağım, düz deməyimdirdir. Çünki ali yol, doğru yol yalnız həqiqətdən keçir. Əgər mənim dediklərim yalandırsa, çıxın, üzümə deyün. Əgər haqqı deyirmənsə, bunu da qəbul edin, susmayın. Mən nə deyirəm axı? Millətimin, xalqımın, dövlətimin xeyrinə danışırıam. Başqa heç nə istəmirəm, heç nə də gözləmirəm. Mən yaltaqlanmıram, kimsəyə zəng edib nəse istəmirəm, haqq olmayanı dilə gətirmirəm. Bəziləri kimi riyakarlıqla yox, sadəcə vicdanımla yaşayıram. Hələqədə demək üçün yaşayıram, həqiqət və yolda olmağa də hazırım. Çünki həqiqəti daşıyan, onu qoruyan bir insanam.

Söylü Ağazadə

Xaricdəki antimillilərlə barədə məhkəmə qərarı icra olunacaq

Azərbaycan dünya miqyasında güclən-dikcə, qüdrətli dövlət çevrildikcə bəzi xarici mərkəli dairələrin ölkəmizə qarşı qərəzli münasibətləri də artır. Onlar hər vaxtlə ölkəmizin imicini ləkələmə, uğurlarına kölgə salmağa çalışırlar. Bu çirkin fəaliyyət yolunda müxtəlif cinayət əməlləri törətdiklərinə görə qaçıb xaricdə gizlənen azərbaycanlılardan da istifadə edirlər. Satmağa və satılmağa adət edən Leyla Yunus, Orduxan Temirxan, Arif Yunus, Trol Sadiqlı, Manaf Quliyev, Arif Məmmədov, Sevinc Osmanıqızı, İmaməddin Əlimanov, Süleyman Süleymanlı, Elşad Məmmədov, Məhəmməd Mirzəli, Qabil Məmmədov, Orxan Ağayev, Qurban Məmmədov və digər xaricdəki antimillilərlə sifarişli şəkildə Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyası aparırlar. O dərəcədə təsir altında olurlar ki, milli heysiyyətə, əxlaqi dəyərlərə qarşı söyüş ritorikasından istifadə etməkdən çəkinmirlər. Bu isə Azərbaycan qanunvericiliyinin kobud şəkildə pozulması deməkdir və cinayət məsuliyyəti yaradır. Haqlı və əsaslı olaraq da Azərbaycanın Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsi xaricdəki söyüş söyən ünsürlərin cinayət məsuliyyətə cəlb olunmaları ilə bağlı cinayət işi qaldırır. Paralel olaraq xaricdəki ünsürlərin istintaq orqanlarına gəlmələri ilə bağlı onların qeydiyyatda olduqları ünvanlara bildirişlər göndərilir. Həyasızlığa varan və qanunlara qarşı hörmətsizlik nümayiş etdirən xaricdə gizlənen antimillilərlə Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsinin çağırışına əməl etməyiblər. Bu baxımdan da Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsi tərəfindən barələrində qiyabi icraat başlanaraq istintaqa çağırılmış İmaməddin Əlimanov, Süleyman Süleymanlı, Elşad Məmmədov, Məhəmməd Mirzəli, Qabil Məmmədov, Orxan Ağayev, Qurban Məmmədov barəsində təqdimatlar baxılıb.

Baş Prokurorluğun təqdimatlarına Binəqədi rayon Məhkəməsinə baxılıb, məhkəmə təqdimatları təmin edib. Onlar barəsində həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi barədə qərar çıxarılıb. Baş Prokurorluğun İstintaq İdarəsi tərəfindən qiyabi icraat başlanaraq istintaqa çağırılmış digər təqsirləndirilən şəxslər barəsində də məhkəmə tərəfindən qətimkan tədbirinin seçilməsi üçün yaxın vaxtlarda təqdimatların göndərilməsi gözlənilir. Təbii ki, hüquqi addımlar bundan sonra yeni formada davam etdiriləcək. Yeni cinayət məsuliyyətinə cəlb edilən və barələrində həbs qətimkan tədbiri seçilən müqəssirlər interpol xətti ilə xaricdə həbs olunaraq Azərbaycana gətirilmələri təmin ediləcək.

Xaricdəki antimillilərlə ünsürlərin yaşadıkları yerləri tez-tez dəyişmələri müəmmal suallar yaradır

Diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir ki, Binəqədi rayon məhkəməsi tərəfindən xaricdəki antimillilərlə barəsində qətimkan tədbirinin seçilməsindən Fransa, Almaniya, Böyük Britaniya və bu kimi dövlətlərdəki qaranlıq dairələr hay-küy qaldırmağa başlayıblar. Onlar Azərbaycanı qarayaxma kampaniyası ilə hədəfə alıb, təsir altında saxladıqları əlaltılarını himayə etməyə çalışırlar. Bu azmış kimi Fransa və Almaniya gizlənen antimillilərlərin yaşayış yerlərini də dəyişirlər. Narahatdırlar, həm də qorxurlar ki, interpol əməliyyat keçirərək onları həbs edib, Azərbaycana göndərə bilər.

Həbs edilməsi anının yaxınlaşmaq üzrə olduğunu anlayan Leyla Yunus, Orduxan Temirxan, Arif Yunus, Trol Sadiqlı, Manaf Quliyev, Arif Məmmədov, Sevinc Osmanıqızı, İmaməddin Əlimanov, Süleyman Süleymanlı, Elşad Məmmədov, Məhəmməd Mirzəli, Qabil Məmmədov, Orxan Ağayev, Qurban Məmmədov və digərləri ağalarına xoş gəlmək üçün Azərbaycana qarşı daha sərt və iyrenc üsullarla şər və böhtan kampaniyası aparırlar. Xüsusilə də Fransada məskunlaşan antimillilərlərin daha çox söyüş və təhqir elementlərindən istifadə etdikləri müşahidə olunur. Antimillilərlərin təşkil et-

dikləri canlı yayımlar da əllərində dollar, avro tutaraq insanların heysiyyətinə, məniyyətinə toxunan ifadələrlə çıxış etmələri onların hər söyüş və təhqir üçün maliyyə yardımları aldığına göstərir. Həm də təsdiq olunur ki, bu yaramaz ünsürlər əsasən Fransadan idarə olunurlar. Yeni anti-Azərbaycan qüvvələrin kurasiyası Fransa xüsusi xidmət orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

Xaricdəki antimillilərlə tezis göndərən, mütəmadi şəkildə onlarla görüşüb pul verən şəxslər də Fransa xüsusi xidmət orqanlarının agentləridir. Trol Sadiqlının, Məhəmməd Mirzəlinin, Qənimət Zahidin və digərlərinin Fransada oturub millətimizin az qala hər bir üzvünü şəərəfsizcəsinə təhqir etmələri, gecə yarısı insanlara zəng edib söymələri Makronun tabeliyində olan xüsusi xidmət orqanlarının çox iyrenc işə baş vurdularını göstərir. Hətta o dərəcə Fransanın xüsusi xidmət orqanları özbaşınalıq edir, oradakı azərbaycanlı mühacirləri oyuncaq hesab edirlər ki, bəzən Ermənistan xüsusi xidmət orqanları tərəfindən onlara göndərilən tezisləri də səsəndirir, status şəkildə paylaşırırlar. Bu isə mübalığəsiz təsdiq edir ki, Avropadakı antimillilərlə manqurtlaşılırlar. Sabah bu manqurt yığnağı öz əzizlərinə güllə atsa və ya onlara qarşı terror aktları həyata keçirsə təəccüblü görünməz. Çünki manqurtlar düşünmək və qərar vermək imkanına malik olmurlar. Manqurtlar ancaq onları idarə edən ağalarının səsini və əmrini eşidir və icra edirlər.

Gəndən gəlmə tərbiyəsizlik

Söyüş söymək, təhqir vasitələrindən istifadə etmək, zəifliyin, qorxaqlığın əlamətidir. Həm də söyüş söyülürsə, deməli həmin söyüş söyən əxlaqda problemin, mənəviyyatında qüsurlar var. Misal üçün xaricdə oturub Azərbaycan xalqını təhqir edən, dövlətə qarşı ittihamlar irəli sürən Leyla Yunusun, Orduxan Temirxanın, Arif Yunusun, Trol Sadiqlının, Manaf Quliyevin, Məhəmməd Mirzəlinin, Arif Məmmədovun və digərlərini soyunu, kökünü səthi araşdırırsan, kifayət qədər qüsurlara aşkarlamaq olar. Məlum olar ki, bu zəti qırıqlar gəndən gəlmə qara ləkələrə malikdirlər. Hazırda Almaniya da oturub ölkəmizə qarşı hədyanlar səsəndirən Trol Sadiqlı həmin qüsurlu şəcərəyə malik antimillilərlə arasında ən yaramazı və əxlaqsızdır. Çünki bu məxluqun ulu babası, sonradan atası, qardaşı, nəhayət özü düzgün həyat tərzinə və əxlaqa sahib insanlar olmayıblar. Trol Sadiqlının ata- babası Sadiqov Əhəd Əvəz oğlu 1951-ci ilin oktyabrında Ağdam rayonu Əhmədağalı kəndində azyaşlı qızı zorladığına görə Azərbaycan SSRİ Cinayət Məcəlləsinin 18 və 193-cü maddə ilə 8 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Deyilənlərə görə, Əhəd Sadiqov çirkin əməlinə görə həbsxananın yazılmamış qanunları əsasında dustaqlar tərəfindən də ciddi şəkildə cəzalandırılıb. Azadlığa çıxdıqdan sonra da dinc dayanmayan Ə.Sadiqov 03.10.1961 tarixdə SSRİ CM-in 15 və 83-cü (oğurluq yolu ilə dövlət əmlakının mənimsənilməsi) maddələri ilə təqsirli bilinərək 1 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib, 3 ay 19 gündən

sonra vaxtından əvvəl şərti azadlığa buraxılıb, 31.08.1969-cu il tarixdə SSRİ CM-in 105-ci (qəsdən az ağır bədən xəsarətləri) maddəsi ilə 2 il şərti azadlıqdan məhrum edilib. Turla Sadiqlının atası Ələvsət Sadiqlı qonşunun iri buyuzlu heyvanlarını oğurladığına görə həbs olunub. Qardaşı Elgiz Ələvsət oğlu Sadiqov isə narkotikdən istifadəyə və satmasına görə, həbs olunaraq layiq olduqları cəzaları alıblar.

Leyla Yunusun soyu-kökü erməni belindən gəlmədir. Bu məxluq Azərbaycanda doğulduğunu desə də, heç zaman Azərbaycana rəğbətini olmadığını açıq şəkildə bəyan edib. Bu səbəbdən də Azərbaycan dilində danışmağı öyrənməyib, mütəmadi olaraq Er-

mənistan səfərlər edib, öz yaxın qohum - əqrəbası ilə görüşlər, söhbətlər aparıb. Orduxan Temirxan, Arif Yunus, Trol Sadiqlı, Manaf Quliyev, Arif Məmmədov, Sevinc Osmanıqızı, İmaməddin Əlimanov, Süleyman Süleymanlı, Elşad Məmmədov, Məhəmməd Mirzəli, Qabil Məmmədov, Orxan Ağayev, Qurban Məmmədov və digərləri də gəndən gəlmə problemlərə malik ünsürlərdir. Ona görə də, Azərbaycanın uğurlarından narahatdırlar, təşviş keçirirlər. Lakin anlamırlar ki, hay-küyləri və qarayaxmaları Azərbaycanın uğurlarına, böyük qələbələrinə hər hansı formada təsir edə bilməz. Onlara ancaq hürmət və sayıqlamaq qalacaq. Qarşılığında aldığı qəpik-quruş da onlar üçün tula payı ola bilər.

İLHAM ƏLİYEV

“Nar” uşaqların hüquqlarına dair maarifləndirici kampaniyanın tərəfdaşı oldu

Sərfəli xidmətləri ilə tanınan “Nar” Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə Regional İnkişaf İctimai Birliyi (RİİB) tərəfindən həyata keçirilən maarifləndirici kampaniyaya tərəfdaşlıq edərək, uşaqların hüquqlarının qorunması və bu sahədə məlumatlılığın artırılmasına dəstək verib. Layihə çərçivəsində uşaqlar üçün maarifləndirici vörkşöplər, hüquqi bilikləri artıran təlimlər, interaktiv yarışmalar və əyləncəli fəaliyyətlər təşkil edilib. Bu fəaliyyətlərin əsas məqsədi uşaqlara hüquqlarını tanımaq, onları cəmiyyətin fəal üzvü olmağa təşviq etməkdir. Yarışmalarda fəallıq göstərən uşaqlar bu ilin sonunda Milli Məclisdə baş tutacaq qanunvericilik simulyasiyasında iştirak edəcək və “uşaq hüquqları səfəri” seçiləcəklər. Layihənin növbəti mərhələsində isə ilin sonuna doğru hüquqi məlumat və yardım imkanlarını əhatə edəcək “Hüquqlarını tanı” adlı mobil tətbiqin istifadəyə verilməsi, 14 regionda maarifləndirici tədbirlərin keçirilməsi planlaşdırılıb.

Tədbirin açılış mərasimində çıxış edən “Nar”ın İctimaiyyətlə əlaqələr və korporativ ünsiyyət departamentinin direktoru Hökümə Kərimova bildirib: “Biz “Nar” olaraq, uşaqların öz hüquqlarını tanıması, qorunması və cəmiyyətin fəal üzvünə çevrilməsi üçün bu cür təşəbbüsləri önəmli hesab edirik. Hər bir uşağın təhlükəsiz və bərabər imkanlı mühitdə böyüməsi üçün üzərimizə düşən sosial məsuliyyəti qürurla icra edirik”.

Sosial məsuliyyət strategiyasının əsas istiqamətlərindən biri olaraq, “Nar” uzun illərdir, təhsilin əlçatanlığı, bərabər imkanlar və həssas qruplara dəstək sahəsində ardıcıl layihələr həyata keçirir. Şirkət bu dəfə də uşaqların hüquqlarının tanınması və qorunması istiqamətində vacib bir təşəbbüsə dəstək verərək daha dayanıqlı gələcəyin qurulmasına öz töhfəsini verib.

Hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərən “Nar” son 6 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobiloperator müştəri-önümlülük strategiyasına sadiq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

Ətraf mühiti qoru: bir gün deyil, hər gün

Ümumdünya Ətraf Mühit Günü 1972-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İsveçin Stokholm şəhərində keçirilən Ətraf Mühit Konfransında təyin edilib. Hər il 5 iyun Ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı bütün dünyada məlumatlılığın artırılması və tədbirlər görülməsi məqsədi ilə bu gün qeyd olunur. Ətraf Mühit Günü ilk dəfə 1973-cü ildə "Yalnız bir Yer" şüarı altında keçirilib. Sonrakı illərdə Ümumdünya Ətraf Mühit Günü ətraf mühitin çirklənməsi, plastik çirklənmə, qeyri-qanuni vəhşi təbiət ticarəti, davamlı istehlak, dəniz səviyyəsinin yüksəldilməsi və ərzaq təhlükəsizliyi kimi ətraf mühitin üzvləşdiyi problemlər haqqında məlumatlılığı artırmaq üçün kurs götürüb. Bundan əlavə, Ümumdünya Ətraf Mühit Günü istehlak nümunələrində, milli və beynəlxalq ekoloji siyasətdə dəyişikliklərə dəstək vəd edir.

Təsis edildiyi gündən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ətraf Mühit Proqramı (UNEP) tərəfindən idarə olunan Ümumdünya Ətraf Mühit Günü ekoloji yardım üçün ən böyük global ekoloji tədbirə çevrilib və bu günün ən aktual ekoloji problemləri ilə mübarizədə 150-dən çox ölkədə geniş global auditoriyaya cəlb edib. Ümumdünya Ətraf Mühit Günü

qarşılıqlı qoyduqları öhdəlikləri yerinə yetirməkdən məsuldurlar. Məsələn, "Tullantılara Qarşı və Dairəvi İqtisadiyyat Qanunu" çərçivəsində, Fransada 2025-ci ildən etibarən yeni istehsal ediləcək paltaryuyan maşınlarda mikroplastik filtrlərinin quraşdırılması məcburi olacaq. Bu ölkə 2040-cı ilə qədər birdəfəlik plastik qablaşdırılmaların istifadəsi tamamilə dayandırılmasını da hədəf götürülüb.

Almaniya isə 2021-ci ildən etibarən birdəfəlik plastik məhsulların satışı qadağan edib. 2025-ci ildən "Birdəfəlik Plastiklərə Vergi" adlı xüsusi bir vergi növü tətbiq olunaçaq. İspaniyada 2025-ci ildə, islamış salfetlərin tualetə atılmasının qadağan edilməsi və plastik tərkibli şarların havaya buraxılmasının qarşısının alınması planlaşdırılır. İstehsalçılar bunları həyata keçirərsə təmizləmə xərclərini ödəməkdən də məsul olacaqlar.

Çinin öhdəliyi 2025-ci ilə qədər qeyri-biodeqradasiya olunan plastik torbaların istifadəsi qadağan etməkdir. Hindistan 2022-ci ildən başlayaraq qadağan etdiyi birdəfəlik plastik məhsulların istifadəsini genişləndirəcək. Tayland 2025-ci ildə plastik tullantıların idxalı qadağan edib. 2024-cü ildən birdəfəlik plastik məhsulların istifadəsi qada-

plastiklərin necə istifadə edildiyini və atıldığını yenidən formalaşdırmaq üçün bir araya cəmləyib. Koreya Respublikası plastik çirklənməni azaltmaq və daha davamlı gələcək qurmaq üçün qətiyyətli addımlar atır.

Dünya ölkələrində ekoloji vəziyyət dəyişkəndir. Ən çirklə ekoloji vəziyyətə malik ölkələrin 2024-cü il üzrə ümumi mənzərəsinə liderliyi hələ ki Çad edir. Hava keyfiyyətinə görə dünyada ən aşağı göstəriciyə sahib olan bu ölkə tez-tez toz fırtınaları, meşət yanacağıının tüstüsü, zəif ekoloji nəzarət səbəbindən ən çirklə ekologiyası olan ölkə kimi xarakterizə edilir.

Pakistan, xüsusilə Lahor və Karaçi şəhərləri çox yüksək hava çirkliliyi ilə tanınır. Səbəblər isə sənaye tullantıları, köhnə nəqliyyat vasitələrinin istismarı və məişət tullantılarının açıq sahədə yandırılması-

2025-ci il nəşri plastik çirklənməyə son qoymağa yönəldiləcək. Onilliklərdir ki, plastik çirklənmə dünyanın hər tərəfinə sızaraq içdiyimiz suya, yediyimiz qidaya qarışır. Plastik çirklənmə böyük narahatlıq doğursa da, bu, həm də bugünkü ekoloji problemlər arasında həll edilə bilən problemlərdən biridir.

Dünyada hər dəqiqə 1 milyon plastik su şüşəsi alınır və hər il 5 trilyon birdəfəlik polietilen paket istehlak edilir. İstifadə etdiyimiz plastik məhsulların 50%-i birdəfəlik məhsullardır. Bir il ərzində okeanlarda yığılan plastik miqdarı dünya ətrafında dörd dəfə dövrə vurmağa kifayət edir və tamamilə parçalanana qədər 1000 il təbiətdə qalır. Plastik materiallar insan orqanizminə birbaşa zərər verir və mikroplastiklər vasitəsilə insanların suyu-

na və qidasına qarışır.

Hər il Ümumdünya Ətraf Mühit Günü fərqli bir ölkədə keçirilir. 2025-ci ildə ev sahibi ölkə Cənubi Koreyadır. Koreya Respublikası ikinci dəfədir ki, Ümumdünya Ətraf Mühitin Mühafizəsi Günü üçün global müşahidələrə ev sahibliyi edir. Son 30 ildə bu ölkə su və havanın keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, kimyəvi maddələrin təhlükəsiz idarə edilməsi, ekosistemlərin qorunması və bərpası sahəsində nəzərəcarpacaq irəliləyiş əldə edib.

Bu gün Koreya Respublikası plastik tullantılarla ciddi mübarizə aparan ölkələr sırasındadır. Ölkənin plastik strategiyası istehsal və dizayndan tutmuş istehlak, təkrar istifadəyə və təkrar emala qədər hər mərhələsini əhatə etməyi hədəfləyir. Strategiya hökuməti, biznes sahələrini və istehlakçıları

dır. Dünyanın ən çirklə şəhərlərinin bir neçəsi də Hindistandadır. Delhi, Qaziabad kimi şəhərlərində həm hava, həm də su çirkliliyi ciddi problemdir. Sürətlə artan sənayeləşmə, xüsusilə tekstil sektoru, ətraf mühitə ciddi təsir göstərir. Çinin ekoloji keyfiyyəti də ürəkəcan deyil. Son illərdə təmizləmə tədbirləri görüldü, amma bəzi sənaye zonalarında hələ də yüksək çirklilik müşahidə olunmaqdadır.

Ətraf Mühitin Ümumi Qiymətləndirilməsi (Environmental Performance Index - EPI) indeksinə görə ən aşağı ekoloji nəticə göstərən ölkələr Vyetnam - 24.6 bal, Pakistan

- 25.5 bal, Laos - 26.3 bal, Myanma - 27.1 bal, Hindistandır - 27.6 bal. Qeyd edək ki, bu indeks hava və su keyfiyyəti, tullantıların idarə olunması, biomüxtəlifliyin qorunması və iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizə kimi sahələr də daxil olmaqla ümumilikdə 58 göstərici əsasında hesablanır.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 2025-ci ildə Cənubi Koreyanın Busan şəhərində keçirilən beşinci görüşündə iştirakçı ölkələr plastik tullantılarla mübarizə üçün hüquqi bir müqavilə üzərində danışıqlar apardılar. Məqsəd plastik istehsalını məhdudlaşdırmaq və təkrar emalı artırmaqdır. Tərəflər 2025-ci ildə

ğan edən Yaponiya yeni plastik məhsulların ən azı 50%-ni təkrar emal edilə bilən materiallardan hazırlayır. Cənubi Koreya 2025-ci ildən etibarən birdəfəlik plastik stəkanların istifadəsi tamamilə qadağan edib.

Plastik torbalarla mübarizədə ən nümunəvi siyasət Ruanda və Keniyadadır. 2008-ci ildən Ruandada, 2017-ci ildən Keniyada plastik torbaların istifadəsi qadağan edilib və sərt cəzalar tətbiq olunur. Kanada 2024-cü ildən etibarən birdəfəlik plastik məhsulların istifadəsini qadağan edilib və 2030-cu ilə qədər plastik tullantıların tamamilə aradan qaldırılması hədəflənir. ABŞ-ın Kaliforniya və Kolorado ştatlarında isə istehsalçılar məhsullarının təkrar emalını təmin etmək üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Beləliklə, plastik tullantıların mübarizədə ən fəal ölkələr arasında Ruanda, Fransa, Almaniya, Hindistan, Cənubi Koreya, Kanada və Yaponiya yer alır. Bu ölkələr sərt qanunvericilik, istehsalçı məsuliyyəti və ictimai maarifləndirmə tədbirləri ilə plastik tullantıların azaldılmasına çalışırlar.

Lalə Mehralı

SON SƏHİFƏ

SƏS

5 iyun
2025-ci il

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

“Yol Patrul Xidməti əməkdaşı sürücünü bir neçə hallarda saxlaya bilər”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında nəqliyyat eksperti Yasin Mustafayev deyib. Onun sözlərinə görə, birincisi, stasionar postlarda saxlaya bilər: “Polis sürücünü hər bir stasionar postda saxlayıb onun sənədlərini yoxlaya bilər.

İkincisi, sürücü qayda pozuntusu etdikdə saxlanıla bilər. Hər hansı bir qayda pozuntusunda yol patrul xidmətinin əməkdaşı onu saxlaya bilər.

Üçüncüsü, əgər sürücünün hərəkətlərində sərxoş olub-olmadığına dair şübhəli məqamlar varsa, bu zaman da yol polisi onu saxlaya bilər. İlk baxışda vizual müşahidədə görürsən ki, sürücü avtomobili anormal idarə edirsə, gərəksiz yerə sağa-sola çəkirsə, bu hallarda da saxlaya bilər. Bir də xüsusi tapşırıq olduqda yol polisi sürücünü saxlaya bi-

Yol polisi sürücünü hansı hallarda saxlaya bilər?

lər. Bu zaman rəsmi şəkildə xüsusi tapşırıq verilir. “Yol hərəkəti haqqında” Qanunun 85-ci maddəsi, habelə “Yol-patrul xidməti haqqında” Təlimat yol-patrul xidmətinin əməkdaşı tərəfindən sürücülərdən nəqliyyat vasitəsinin dayandırılması tələbinin əsaslarını müəyyən edir. Nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxslərdən (yeni sürücülərdən) yalnız aşağıdakı hallarda nəqliyyat vasitəsinə (yeni misal üçün avtomobili) dayandırmaq tələb oluna bilər (Yol hərəkəti haqqında qanunun 85-ci maddəsi):

1) nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxs tərəfindən yol hərəkəti qaydalarının və ya yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydalarının pozulduğu vizual şəkildə aşkar edildikdə;

2) törədilmiş inzibati xəyata görə tətbiq olunan inzibati cərimənin ödənilməsi barədə qərar qanuni qüvvəyə mindiyi gündən 2 ay müddətində həmin qərarın icra olunmamasına görə nəqliyyat vasitəsinin saxlanması barədə məhkəmə və ya Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin, Bakı şəhəri Baş Polis İdarəsinin Dövlət Yol Polisi İdarəsinin yaxud Bakı Nəqliyyat Agentliyinin qərarı olduqda;

3) nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxs tərəfindən inzibati xətanın törədilməsi barədə radio-cihaz vasitəsilə Daxili İşlər Nazirliyinin digər əməkdaşından məlumat daxil olduqda;

4) nəqliyyat vasitəsi axtarışda olduqda;

5) nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxs və ya onunla birlikdə olan sərnişin tərəfindən cinayətin törədilməsi və ya cinayətin törədilməsində şübhələnməsi haqqında dəqiq məlumat olduqda;

6) qanunla müəyyən edilmiş hallarda nəqliyyat vasitəsindən istifadə etmək zərurəti yarandıqda (bu hallara təcili tibbi yardım göstərmək üçün eyni səmtə gedən səhiyyə işçilərinə, yol-nəqliyyat hadisələri və ya nəsazlıq nəticəsində zədələnmiş nəqliyyat vasitələrinin daşınması üçün (yalnız yük daşı-

yan nəqliyyat vasitələrini), təbii fəlakət yerlərinə getmək üçün, hərbi vəziyyət elan edildikdə).

Nəqliyyat vasitəsinin dayandırılması fit və jezle işarə verməklə və ya səsgücləndirici cihaz vasitəsilə nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxsin aydın görə və ya eşidə biləcəyi şəkildə tələb edilməlidir. Yol polisi əməkdaşı nəqliyyat vasitəsinə dayandırdıqda ona yaxınlaşır, özünü nəqliyyat vasitəsinin sürücüsünə təqdim edir və bundan sonra ona dayandırılmanın səbəbini bildirərək ondan qanunda göstərilən sənədləri təqdim etməyi tələb edir.

Qeyd: Nəqliyyat vasitəsi qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş sənədlərin (sürücülük vəsiqəsi, etibarnamə, nəqliyyat vasitəsinin qeydiyyat şəhadətnaməsi, icbari tibbi sığortanın şəhadətnaməsi və s) yoxlanılması məqsədilə yalnız stasionar postlarda dayandırılmalıdır. Nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxsin sənədləri qaydasındadırsa və o, yol hərəkəti qaydalarını pozmamışdırsa, ona hərəkəti davam etməyə icazə verilir.

Nəqliyyat vasitəsinin dayandırılması tələbi sürücü tərəfindən yerinə yetirilmədikdə, pozuntunun vaxtı, yeri, xarakteri, nəqliyyat vasitəsinin markası, rəngi, hərəkət istiqaməti, dövlət qeydiyyat nişanı və digər mühüm əlamətləri göstərilməklə Daxili İşlər Nazirliyinin digər əməkdaşlarına radio-cihaz vasitəsilə məlumat verilir və bundan sonra yazılı formada müvafiq raport tərtib edilir.

“Nəqliyyat vasitəsinin qanunsuz ələ keçirilməsi (qaçırılması) və ya sürücünün cinayət törətməkdə şübhəli olması barədə dəqiq məlumat olduqda, yaxud nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü öz hərəkətləri ilə insan həyatına və sağlamlığına real təhlükə yaratdıqda, nəqliyyat vasitəsinin dayandırılması tələbini yerinə yetirməyən sürücünün nəqliyyat vasitəsi təhlükəsizlik şərtlərinə əməl edilməklə və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının yuxarı vəzifəli şəxsinə radio-cihaz vasitəsilə məlumat veril-

məklə təqib edilə bilər, həmin nəqliyyat vasitəsinin dayandırılmasına başqa imkan olmadıqda isə bu məqsədlə məcburi dayandırma vasitələrindən istifadə edilə bilər. Yol hərəkəti qaydalarının pozuntusu aşkar olunduqda faktla bağlı inzibati xəta haqqında protokol tərtib edilir (qaydanı bir neçə şəxs pozmuşdursa, onlardan hər biri barədə ayrıca inzibati protokol tərtib edilir).

Nəqliyyat vasitəsinin saxlanması səbəbinin aradan qaldırıldığı barədə lazımı sənədlər təqdim edildikdən və ya inzibati xəta törətmiş şəxs barəsində inzibati xəta haqqında protokol tərtib edildikdən, nəqliyyat vasitəsinin duracağa gətirilməsi və onun orada saxlanması üçün haqq ödənildikdən dərhal sonra, saxlanmış nəqliyyat vasitəsi sahibinə qaytarılır. Belə nəqliyyat vasitələrinin duracaqdan buraxılması üçün xüsusi icazə tələb olunmur. Nəqliyyat vasitəsi qanunsuz saxlanmışdırsa və ya lazımı qaydada saxlanılmaması nəticəsində maddi zərər vurmuşdursa, onun sahibi inzibati qaydada və məhkəməyə şikayət edə bilər” - deyə o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

ELAN

“Bakı İnşaat -1” ASC-nin Səhmdarlarının nəzərinə!

18 iyul 2025-ci il saat 12.00-da Bakı şəhəri, Dərnəgül qəs, 3097-ci məhəllə ünvanında “Bakı İnşaat-1” ASC-nin səhmdarlarının növbəti ümumi yığıncağı keçiriləcəkdir.

Ümumi yığıncağın gündəliyi:

1. 2024-cü ilin maliyyə hesabatının təsdiqi.

2. Təşkilati məsələ.

1) ASC-nin idarə heyətinin sədrinin seçilməsi.
2) Müfəttişin seçilməsi.

3. Digər məsələlər.

Səhmdarlar Ümumi yığıncağın gündəliyi üzrə materiallarla iş günləri saat 10.00-dan 13.00-dək ASC-nin idarə Heyətinin Sədri ilə əlaqə saxlamaqla tanış ola bilərlər.

İdarə Heyətinin Sədri
H.M.Yariyev

Baş redaktor: Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3000